

Hrvatska riječ

Informaciono-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

Subotica, 28. ožujka 2003. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

Broj 9

Što nam donosi proljeće

Intervju:
mr. Bojan Pajtić

Vojvođanska banka
raspolaze velikom
mrežom ekspozitura i šaltera
u zemlji i pruža mogućnost
obavljanja svih poslova
platnog prometa na jednom mjestu,
uključujući i platni promet
sa inostranstvom.
Pored klasičnih,
banka nudi i dodatni,
EBanking servis.

VOJVOĐANSKA BANKA
KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI

• DDOR NOVI SAD • AD

VAŠ PRAVI IZBOR

DDOR NOVI SAD - AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIM VOZILIMA

• PROLJETNI POPUST 20%

• MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA

• PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%

Akcija protiv organiziranog kriminala
Lažna priča o patriotizmu.....6,7

Socijalna slika Srbije
Na granici mogućeg.....8

Privatizacija u Vojvodini
Tamna strana efikasnosti.....9

Ivan Torov
Vanredno raspamećivanje.....10

Zlatko Šram
Tenzije i nakon Saddama.....11

Intervju
mr. Bojan Pajić.....12-14

Goran Milić
Biti Hrtkovčanin.....21

■ FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI: photonino.com

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne Pokrajine
Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav Milanković,
Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola
Perušić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić, Mirko Sebić,
Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

TAJNICA REDAKCIJE: Zorica Tikvicki

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

EMAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

OMOT: Wizart Dizajn: Drago Poljaković,
Lajoš Matejka

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Stamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73

Izravni prijenos

Zaljevski rat part two osvježio je oblast informiranja još jednom inovacijom – cjelodnevni izvješćem s lica mjesta, ali bukvalno i surovo izravno, posredstvom tv kamera i reportera. Tik uz top ili tenk, odabrani novinari svjetskih tv stanica precizno nas i pravovremeno izvještavaju što je cilj i gdje je, kako će i čime biti uništen, te zašto je to dobro. Gledateljstvo diljem svijeta tako je i samo postalo svjedokom rata koji doista podsjeća na kompjutorske video igrice. Osim što su žrtve stvarne. I tko onda još može reći da nas se sve to ne tiče, jer, eto, imamo mi i svojih poslova?

Dakako da ih imamo, ali ako ćemo se baviti samo njima, prvo dajmo isključiti tv i radio aparate, ne koristimo internet, prestanimo razgovarati s prijateljima i ne slušajmo djecu koja usavršavaju svoj engleski jezik uz tv prijenose s ratišta. Tada bismo možda izbjegli temu.

Mjera odnosa prema ratu u Iraku, na razini državne politike, predmet je ponegdje vrlo burnih polemika. U Zagrebu je američki veleposlanik, Lawrence Rossin, oštro i nervozno prekorio hrvatsko vodstvo jer je odbilo ući u savezništvo s Amerikom, Britanijom i ostalima. Predsjednik Stjepan Mesić je, naime, izjavio da Hrvatska ne može podržati akciju rušenja režima u Iraku, ili u bilo kojoj zemlji, ako se sprovodi bez mandata UN i protiv najvećeg dijela međunarodne zajednice, iako je režim Saddama Husseina krvava i brutalna diktatura. Ministarstvo vanjskih poslova Srbije i Crne Gore je, opet, nekoliko sati uoči početka rata, naložilo dvojici iračkih diplomata da u roku od 72 sata napuste zemlju, »zbog djelovanja suprotnog Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima«. Ako je točno da je u diplomaciji malo što slučajno, bit će zanimljivo pratiti razvoj događaja na našim prostorima nakon svršetka ponovljene pustinjske oluje.

Ovoga je tjedna bilo riječi o još jednom ratu, onom koji jednostavno zovemo »bombardiranje«. Godišnjica početka intervencije NATO u bivšoj SRJ, koja je uzgred, (intervencija), imala širu i čvršću koaliciju i podršku u svijetu nego ova u Iraku, obilježena je umjereno i prilično tiho, u sjeni dramatične potjere za kriminalcima po Srbiji. Uhićeni su i osumnjičenici za neposredno ubojstvo premijera, a priznanje zamjenika državnog tužioca, koji se može smatrati marionetom zemunskog klana, pokazalo je koliko su duboko bile poremećene vrijednosti u ovom društvu. Bombardiranje je, makar i posredno, dovelo do uklanjanja glavnog uzročnika toga poremećaja, ali ne i do kidanja gusto isprepletenih veza podzemlja i države. Zato sada, na početku proljeća, proživljavamo zakašnjeli 6. listopad.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 20.3.

Stjepan Mesić:
Hrvatska ne može podržati rat

NEDJELJA, 23.3.

Nataša Kandić:
Opasna klima u Srbiji

PETAK, 21.3.

Počeo rat u Iraku

PONEDJELJAK, 24.3.

Obilježena godišnjica
bombardiranja bivše SRJ

UTORAK, 25.3.

Atentator na Đinđića - pomoćnik
komandanta Crvenih beretki

SUBOTA, 22.3.

Prijeteća pisma »Patriota Srbije«

SRIJEDA, 26.3.

Skupština Srbije o
mirovinskom osiguranju

HDZ UVIJEK ISTI

Ne vidim kako bi se to moglo dogoditi. Mislim da nema realne šanse da HDZ sudjeluje u sljedećoj koalicijskoj vlasti. Rezultati ove vlasti su, u pogledu gospodarstva, bez obzira na kritike, najbolji koje smo imali od osamostaljenja. HDZ je, zatim, potpuno isti kakav je i bio kad je završio svoju vladavinu, a zemlju ostavio u gospodarskom kolapsu. Nema nikakve promjene u njihovom sastavu, vodeći ljudi HDZ-a su i dalje oni koji su djelovali devedesetih, iz te stranke stižu najave da će kad oni dođu na vlast obračunati sa svojim političkim protivnicima, dakle, ostali su i kod svojih starih metoda... Povratak HDZ-a bio bi dramatično zaustavljanje Hrvatske na njezinom putu političkog i gospodarskog oporavka. Što se tiče HDZ-ovih pokušaja da dobije međunarodnu podršku, mislim da bi se u prvom redu iz te stranke trebali očitovati na teme na koje Hrvatska može imati utjecaja – a to su povratak izbjeglica, Haag, odgovaranje za gospodarski kriminal i ratne zločine. **Vesna Pusić**, predsjednica HNS-a, »Novi list«, 23. ožujka 2003.

AMERIKA RAZOČARANA

Hrvatska želi biti lider u regiji, a ima i vlastita ratna iskustva i na vlastitoj koži osjetila je što znači neodlučnost međunarodne

zajednice. Stoga smo očekivali puno više potpore od Hrvatske. Gledajte, postoji međunarodna koalicija koja se okupila kako bi osigurala provođenje rezolucije UN-a. A Hrvatska nije dio te koalicije. I to je jasno dala do znanja preko konferencija za novinare čelnih ljudi Vlade. Neizbježno, kad naši saveznici pogledaju na mapu i analiziraju tko je s njima, a tko nije, vidjet će da se Hrvatska nije pridružila koaliciji. To će

imati utjecaja na njihov odnos prema Hrvatskoj. Ne vjerujem da u ovom trenutku postoje neke određene posljedice. Ovdje se ne radi o konkretnim posljedicama, nego o onome što će ljudi misliti kad vide da Hrvatska nije bila dio koalicije. **Lawrence Rossin**, američki veleposlanik u Hrvatskoj, »Slobodna Dalmacija«, 21. ožujka 2003.

GOLA CECA

Osnovna razlika između ubijenog premijera i ostalih političara u Srbiji bila je u tome što su oni samo različito tumačili Srbiju, a on je svakodnevno menjao Srbiju. Zato je osnovno pitanje posle njegovog ubistva da li je Srbiju promenio toliko da se ona ne može vratiti u trulež Miloševićeve vladavine, da li je iza sebe ostavio dovoljno odlučnih ljudi koji neće žaliti sebe da bi od Srbije napravili evropsku zemlju i da li će naterati većinu građana da razmisle da li idol treba da im bude nemački doktorand čiju pamet, obrazovanje, odlučnost, hrabrost, požrtvovanje uvažavaju i u Moskvi i u Pekingu i u Vašingtonu i u Parizu i u Londonu i u Berlinu ili će im idol ostati silikonska pevačica čija je kuća puna oružja i koja u utorak 18. marta potpuno gola otvara vrata policiji misleći da će tako pokazati svoju drčnost, posebnost i nedodirljivost? **Dragan Bujošević**, 20. ožujka 2003.

HRVATSKO ROPSTVO

Doslovce, rasprodaje se hrvatsko nacionalno bogatstvo, a akteri na tome zarađuju nevjerovatne provizije. Sve to lansirano je pod sintagmom strateški partner, a riječ je o rasprodaji očevine zbog pokrivanja i prikrivanja vlastite nesposobnosti. Pritom koriste i drugu sintagmu »ulaz svježega kapitala«. Ali to je zapravo izlaz kapitala jer smo prodali najprofitabilniji dio, ostvarena dobit odlazi iz Hrvatske, a ne ulažu je u razvoj hrvatskoga gospodarstva. Svježi kapital ulazi samo kada strani investitor ovdje izgradi proizvodni pogon, oživi proizvodnju, stvara nove vrijednosti i zaposli naše ljude. Sve je ostalo prijevara. Odmah treba obustaviti daljnu prodaju, izraditi strategiju privatizacije i novi zakon o privatizaciji. Ako se to ne dogodi, sve će se rasprodati, upast ćemo u gospodarsko a onda i političko ropstvo. Jednostavno, tada uopće ne trebamo, niti imamo sa čime, ulaziti u Europu. Hrvati će biti obespravljena radna snaga na vlastitoj zemlji u vlastitoj kući. **Dr. Joško Kovač**, zamjenik župana Splitsko-dalmatinske županije, »Fokus«, 21. ožujka 2003.

Dujizmi

///Dugo vremena pamtim kratko.

///Nama je ulaz u Europu jedini izlaz.

///I u najgušće naseljenim mjestima čovjek je prava rijetkost.

///Pravimo velike pogreške, a kažu da smo amateri.

Dujo Runje

Pokušaj obnavljanja nacionalizama

Omladina u etničkim vremenima

Piše: Srećko
Mihailović,
sociolog

Mladi ljudi u nesigurnom životu, sa malim ili smanjenim mogućnostima individualizacije, suočeni sa neizvjesnom budućnošću, prisilno produžavaju svoju mladost (usporen i veoma otežan ulazak u društvo punoljetnih i autonomnih ljudi) – okreću se i danas ka »MI-identitetima«.

»Do juče široj javnosti posve nepoznate ličnosti postale su zvanični tumači onoga što je za naciju dobro, i onoga što šteti nacionalnim interesima. Neuki, frustrirani i marginalizovani vidjeli su u novonastalim vremenima svoju životnu ako ne i istorijsku šansu.« – piše Dušan Kecmanović u uvodu svoje knjige *Etnička vremena*, opisujući posljednju deceniju prošlog vijeka. Upravo naslov ove izvrsne studije iskoristio sam u imenovanju ovog teksta kako bih očigledno predočio karakter vremena u kojem smo živjeli, ali i vremena u kojem sada živimo. Jer, »ona vremena« nisu prošla vremena, i danas se suočavamo sa onim što je obilježilo prethodnu deceniju (iako to nije više epidemija, znatno je slabije i znatno uže), ali i sa naporima pojedinaca i organizacija da se nacionalizam obnovi i, valjda, da se neke stvari ponove!

U svemu tome, poseban je interes vezan za mlade ljude, tj. za njihov odnos prema nacionalizmu. Jedni u njima vide šansu za konačno prevazilaženje onoga što nam se događalo, a drugi šansu da se to još jednom ponovi!

SMANJENJE DISTANCE: U jednom istraživanju omladine, koje je sredinom prošle godine obavio Centar za proučavanje alternativa za račun Ministarstva za obrazovanje, čiji rezultati sada bude priličnu pažnju javnosti, bavili smo se i pitanjem odnosa omladine i nacije. Interesiralo nas je pitanje etničke distance i nacionalizma omladine kao vrijednosne orijentacije.

Etničku distancu smo indicirali na osnovu odgovora ispitanika na pitanje o tome kakvo mišljenje imaju o jednom broju drugih naroda. Pokazalo se da najviše ispitanika ima povoljno mišljenje o

Makedoncima (55 posto), Rusima (50 posto) i Crnogorcima (48 posto). Na drugoj strani, najviše nepovoljnih mišljenja ima prema Albancima (67 posto), Bošnjacima/Muslimanima (43 posto) i prema Hrvatima (40 posto). – U poređenju sa ranijim istraživanjima vidljiv je trend smanjenja etničke distance. (Inače, zanimljivo je pogledati nalaze sličnih istraživanja u drugim postjugoslavenskim državama. Svugdje su manje ili više vidljivi tragovi, i ne samo tragovi, nedavnih balkanskih ratova, pa i sukoba koji još traju.)

Opći vrijednosni odnos prema drugim nacijama ispitivan je pomoću jedne skale stavova u kojoj su ispitanici »reagirali« na šest tvrdnji o odnosu svoje i drugih nacija. Kod 11 posto ispitanika našli smo znatno prihvatanje etnocentričnih stavova, a kod 41 posto na stavove koji govore o otvorenosti prema drugim nacijama. Kod gotovo polovice ispitanika našli smo pomiješane stavove etnocentričnosti i otvorenosti prema drugima.

Otvorenost prema drugim narodima najviše je pokazana kroz odbacivanje tvrdnje »Otvorenost prema svijetu donosi svakoj naciji više štete nego koristi« (58 posto je odbacilo, a 14 posto je prihvatilo ovu tvrdnju. Na drugoj strani, najveća etnocentričnost iskazana je kroz prihvatanje stava (38 posto prihvaća, a 41 posto odbacuje) »Prema drugim nacijama treba uvijek biti oprezan i suzdržan, čak i kada su nam prijatelji«.

Naravno, ima izvjesnih objašnjenja ove pojave iako se ne može tvrditi da je ona potpuno objašnjena. Među interpretacijama treba pomenuti dvije, jednu koja stvari objašnjava mladalačkom sklonošću k bilo kojem ekstremiz-

mu (»uvijek, korak dalje!«) i drugom, svakako potpunijem, gdje se objašnjenje veže za objektivno teži svekoliki položaj omladine kao tranzitne društvene grupe u uslovima katastrofalno krizne društvene tranzicije.

Ovi nalazi, upoređeni sa nalazima koji se odnose na ukupnu populaciju, pokazuju da je među mladim ljudima donekle rašireniji nacionalizam i izraženija etnička distanca. Tim povodom treba reći da to nije specifičnost samo ovog društva, već i cijele srednje Europe pa i svijeta uopšte.

MI-IDENTITETI: Mladi ljudi u nesigurnom životu, sa malim ili smanjenim mogućnostima individualizacije, suočeni sa neizvjesnom budućnošću, prisilno produžavaju svoju mladost (usporen i veoma otežan ulazak u društvo punoljetnih i autonomnih ljudi) – okreću se i danas ka »MI-identitetima«. Nacionalizam je tu jedno od primamljivih i bliskih objašnjenja. Izgleda čak i kao rješenje, a nije to. A kada se jednom ostrasti, pojedincu je potrebno vrijeme, i pomoć drugih, društvenih institucije prije svih, da se vrati u stvarnost!

Ukupno uzev, kada je riječ o omladini i nacionalizmu, ključno je pitanje da li u oblasti obrazovanja i odgoja ima ili nema ili je u tragovima promocija i zastupanje nacionalizma. Također je tu i pitanje da li političke stranke, političke institucije, mediji promoviraju i zastupaju nacionalizam, netolerantnost pa i mržnju prema drugima. Da li selekcijom vijesti i događaja, koje će predstaviti, utiču na širenje nacionalizma. Sve u svemu, pitanje je da li se u određenom društvu radi na širenju nacionalizma ili na pokazivanju njegovog iluzionističkog karaktera.

Akcija protiv organiziranog kriminala razotkriva mnoge manipulacije

Lažna priča o patriotizmu

Pokušaj političkog opravdanja * Promjene u pravosuđu

Piše: Nikola Perušić

Nastavak potrage za ubojicama premijera Đinđića i drugim pripadnicima organiziranog kriminala dovodi ne samo do identificiranja počinitelja, planera i pomagača, već se počelo govoriti i o onima koji su stvarali ozračje koje je omogućilo izvršenju takvog nedjela.

Ministar pravde *Vladan Batić* izjavio je u intervjuu »Večernjim novostima« da je bilo neke vrste podstrekavanja i blanko amnestiranja atentata jer su o *Zoranu Đinđiću* neki naši političari govorili kao o zlikovcu koga ne treba da bude nikome žao. »Zato i tvrdim da su oni, koji su stvarali takav ambijent i takvu klimu, ubili Zorana Đinđića, a da su drugi samo povukli oroz«, dodao je Batić.

ZLOUPORABA HAAGA: Ministar unutarnjih poslova *Dušan Mihajlović* rekao je da su Đinđića ubili oni koji su se plašili borbe protiv organiziranog kriminala i vlastitog hapšenja. Oni su, kazao je Mihajlović, lansirali Haaški tribunal kao lažni motiv ubojstva, kako bi dobili podršku haaških optuženika i kako bi ispalo, da je Đinđić ubijen u funkciji patriotizma. Na žalost, i posle 5. listopada bilo je onih koji su za takve imali razumijevanja i slavili ih kao heroje sa ratišta,

dodao je Mihajlović.

Potpredsjednica Skupštine Srbije *Gordana Čović* u intervjuu za novosadski »Dnevnik« kaže da se »sada vidi da je priča o nacionalnim interesima, koji su, navodno, ugroženi suradnjom sa Haaškim tribunalom, svedena na količinu droge, koju su te kriminalne grupe koristile zarađujući na zdravlju naše djece i tako financirale svoje kriminalne akcije i podmićivale državne organe, pokušavajući da se uvuku u sve državne strukture«.

Poslije uhićenja zamjenika republičkog tužioca istraga nad ljudima u tužilaštvu i sudstvu zbog bliskih veza sa organiziranim kriminalom se nastavlja, potvrdio je *Vladan Batić*.

Novoimenovani najviši predstavnici pravosuđa u Srbiji najavili su odlučnu borbu protiv organiziranog kriminala, ali i

nova kadrovska rješenja u pravosuđu. Vršilac dužnosti predsjednika Vrhovnog suda Srbije *Sonja Brkić* izjavila je za RTS da će njeni prvi koraci biti energični obračun sa organiziranim kriminalom, ali i sa onim dijelom pravosuđa koji mora da ode. »To je delikatna posao i bilo bi bolje da ide umjerenijim tempom, ali trenutak nalaže da bude brzo«, rekla je Sonja Brkić.

VOJVOĐANI U BEOGRADU: Novo-imenovani vršilac dužnosti republičkog javnog tužioca Srbije *Dorđe Ostojić* u izjavi RTS-u također ističe potrebu energičnijeg i efikasnijeg rada tužilaštva, kako bi se još aktivnije uključilo u borbu protiv organiziranog kriminala. Ostojić je na mjesto republičkog tužioca došao sa funkcije šefa novosadske policije, a zamijenit će suspendiranog *Sinišu Simića*.

Atentatori uhićeni

Uhićene su osobe osumnjičene za atentat na premijera Zorana Đinđića. Predsjednik srbijanske vlade *Zoran Živković* rekao je da je za ubojstvo osumnjičen dosadašnji pomoćnik komandanta Jedinice za specijalne operacije MUP-a Srbije *Zvezdan Jovanović*, zvani *Zveki*, dok je pripadnik JSO *Saša Pejaković*, zvani *Pele*, osumnjičen da je neposredno sudjelovao u pripremanju ubojstva Đinđića. Jovanović je rođen 1965. godine u Peći, a Pejaković 1971. u Suhotici. Živković je dodao kako je pronađena i snajperska puška za koju se sumnja da je iz nje pucano na Đinđića, te da je zbog veza sa »zemunskim klanom« razriješen dužnosti komandant JSO *Dušan Maričić Gumar*, koji je također zadržan u pritvoru radi daljnje istrage. Vlada Srbije

Prijetnje uglednim beogradskim Hrvatima

Novi val etničke netrpeljivosti?

Kako prenosi B 92, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu *Aljoša Mimica* nedavno je dobio pismenu prijetnju od nepoznate grupe pod nazivom »Patrioti Srbije« kojom se od njega traži da se odseli ili otruje, te mu se prijeti da će u suprotnom proći kao dekan Kemijskog fakulteta *Predrag Polić*, koji je nestao 15. ožujka, nakon što je primio pismo, u kome mu je bilo zapriječeno da će završiti kao ubijeni premijer *Zoran Đinđić*.

Profesor Mimica i njegov advokat *Ivan Janković* predali su pismo policiji i zatražili da bude tretirano kao kaznena prijava, bilo kao djelo ugrožavanja sigurnosti ili kao djelo raspirivanja nacionalne mržnje i netrpeljivosti.

Direktorica »Fonda za humanitarno pravo« *Nataša Kandić* kaže da ova dva slučaja nisu ni malo bezazleni događaji, s obzirom da se u oba slučaja radi o osobama hrvatske nacionalnosti. »Ovi događaji posle ubojstva premijera pokazuju da dolazi do jedne homogenizacije tih, navodno patriotskih, snaga, koje sada pokušavaju da iskoriste ovu situaciju obračuna sa kriminalom i kriminalcima. Činjenica, da se

ne govori mnogo okolnostima i klimi, u kojoj je premijer Đinđić ubijen, čini se da pogoduje upravo tom dijelu institucija povezanim sa kriminalcima, koji od 1991. godine predstavljaju glavnu podršku stvaranju, funkcioniranju i održavanju sistema i ideologije prethodnog režima«, rekla je Nataša Kandić.

Ministar za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore *Rasim Ljajić* ocijenio je da prijeteća pisma ispisuje isti rukopis koji je ispisivao i sve što se događalo u vezi s atentatom na premijera Zorana Đinđića. Ljajić je dodao, kako je do sada nedostajalo reagiranje u kojem bi država iskoristila sve pravne mogućnosti kojima raspolaže, da razriješi takve slučajeve, a i oštro reagiranje šire javnosti.

Predsjednik DSHV *Bela Tonković* izrazio je svoju zabrinutost povodom prijetnji profesor *Mimici* i nestanka profesora *Polića*, zahtijevajući od državnih organa da sprovedu istragu. Hrvate je pozvao da ostanu mirni i ukoliko dobiju prijeteća pisma, fotokopiju pošalju na telefaks DSHV 024-551 348. ■

Dio zaplijenjenog arsenala: puške, pištolji, noževi i sredstva veze

Ono što je znakovito je, da su i Đorđe Srijemskoj Mitrovici, te da su praksu stekli u Novom Sadu, pa je predsjednik

Borba protiv kriminala, tjedan drugi

Mama, sin i heroin

Od uvođenja izvanrednog stanja pripadnici novosadskog SUP-a rasvijetlili su više desetina krivičnih djela sa elementima organiziranosti, rekao je na konferenciji za novinare petog dana izvanrednog stanja pomoćnik načelnika novosadskog Sekretarijata za suzbijanje kriminaliteta pukovnik *Dobrovoje Panić*.

U cilju daljnje istrage nisu spominjana imena, ali je priopćeno što je sve prilikom pretresa zaplijenjeno, a pronađeno je: 1,1 kilogram heroína, 70 tableta ekstazija, četiri automatske puške, »hekler« sa prigušivačem, dva pištolja, oko tisuću metaka, optički nišani, lažne tablice, fantomke, bejzbol palice, 10 tisuća eura i 500 tisuća dinara.

Pravo iznenađenje za novosadsku policiju nastupilo je dva dana kasnije kada, u širem centru grada, na adresi na kojoj je prijavljena izvjesna *Iboljka Suvajdžić*, u Gagarinovoj 3, pronalaze veću količinu droge, a u obiteljskoj kući u Krčedinu, vlasništvu iste osobe, još nešto paketa, što sve skupa iznosi, ni manje ni više, nego šesnaest kilograma vrlo kvalitetnog heroína. Ispostavilo se da je dotična gospođa *Iboljka Suvajdžić* rođena travnja 1941. godine u Vukovaru, majka *Miladina Suvajdžića*, zvanog Đura Mutavi, koji je

po priopćenju MUP-a istaknuti član zemunskog klana, te da je mama zajedno sa sinom pružala logističku podršku kriminalnoj grupi iznajmljujući im stanove, kupujući usamljene salaše i kuće u predgrađima, koji su služili kao skloništa pri bijegu ili skrovišta za plijen i drogu.

Potvrda ovih navoda dolazi dan kasnije kada policija pronalazi kuću u selu Banstol, u inđijskoj općini koja je vlasništvo *Iboljke Suvajdžić*, a u kući uredno konzervirane velike količine automatskih pušaka, te lisice, lance koji su služili za vezivanje zarobljenika, vrećice za glavu.... Jednom riječju policija otkriva privatni zatvor u maminom vlasništvu. Mama i sin se nalaze u bjekstvu, ali majku, po dojavi građana, policija SUP-a Sremska Mitrovica u subotu pronalazi i hvata u selu Putincima, gdje je, predstavljajući se kao *Zorica Vesić*, 17. ožujka kupila kuću.

Po munjevitom unapređenju dojučerašnjeg načelnika novosadskog SUPa *Đorđa Ostojića* u v. d. republičkog javnog tužioca, moglo bi se reći, da su DOS-ov politički vrh i srpska vlada na posredan način odali priznanje i radu novosadskog Sekretarijata unutrašnjih poslova.

Skupštine Vojvodine *Nenad Čanak* konstatirao da sada »naši ljudi idu u Beograd da pomognu tužilaštvu i pravosuđu«.

Društvo sudija Srbije dalo je »punu podršku« mjerama Vlade Srbije u borbi protiv organiziranog kriminala, sa uvjerenjem da će svi organi koji sprovode te mjere postupati zakonito i odgovorno.

OKONČATI OBRAČUN: Naredbom v.d. predsjednice Srbije *Nataše Mičić*, *Sonja Brkić* i *Đorđe Ostojić* su ovlašteni da suspendiraju predsjednike neposredno nižih sudova i javnih tužilaca i imenuju vršioce dužnosti, a ova naredba važi tijekom trajanja izvanrednog stanja. Demokratska stranka Srbije je ocijenila da ova naredba nije zakonita, te da je spomenutom odlukom *Nataša Mičić* suspendirala Ustav.

Po ocjeni potpredsjednika Vlade Srbije *Čedomira Jovanovića*, političke pretpostavke za obračun sa nasljedem nesređene Srbije, u kojoj smo živjeli u posljednjoj deceniji, uništene su onog trenutka kada smo ideju brze promjene sistema u noći između 5. i 6. listopada zamijenili postepenom transformacijom.

On je dodao da sada mora biti završen posao, koji je u tijeku, i da će Srbija biti očišćena od svega što je u njoj loše, što policija nije mogla da uradi bez opće podrške, koja je do sada izostajala.

Jovanović je gostujući na BK TV, ukazao i na sinkroniziranost neuspjelog atentata na dr. *Đinđića* i mitinga Srpske radikalne stranke, koji je najavljivan kao ustanički, te da bi o tome trebalo da razmišljaju sudije Ustavnog suda, dok se predsjednik Skupštine Vojvodine *Nenad Čanak*, još prije toga, jasno zauzeo za zabranu SRS. Socijaldemokratska partija smatra da osim SRS treba zabraniti i rad SSJ.

»KOSMOS«

SUBOTICA

Telefon:

++381 063/8655596

- Consalting
- Porezi
- Financije
- Vođenje poslovnih knjiga

Socijalna slika Srbije

Na granici mogućeg

Piše: Vesela Laloš

Stanovnici ove zemlje trošili su prije deset godina u prosjeku po 65 kilograma brašna godišnje, dok je danas potrošnja ove važne životne namirnice smanjena skoro za polovicu, točnije na 35,3 kilograma. To, međutim, nikako ne znači da su se promijenile navike u ishrani te da su se građani preusmjerili na recimo voće i povrće, ili meso i ribu. Kako pokazuje statistika, i njih se također troši u znatno manjim količinama. Izneseni podatci prosto govore da građani SCG manje jedu. Tijekom 2002. godine oni su u prosjeku konzumirali za oko 14 kilograma mesa manje nego prije jedno desetljeće, voća za 12 kilograma manje,

mlijeka za 12 litara, šećera za pet kilograma... Znajući meraklijski mentalitet građanina ovdašnjeg, teško bismo mogli tvrditi da je to odricanje od jela dragovoljno. Riječ je prije svega o tužnoj činjenici općeg siromašenja, koje je po progresivnoj stopi u proteklih deset godina zahvatilo gotovo čitavo stanovništvo - izuzimajući zanemarljivo mali postotak onih, čiji je osobni standard, u istom razdoblju krenuo sup-rotnim smjerom. Oni svoje novostečeno bogatstvo mjere bazenima i računima u inozemnim bankama, te i ne spadaju u statistiku u kojoj je mjerna jedinica broj pojedenih kilograma kruha. Nesretnici iz te statistike - a njih je vjerojatno više od 90 posto - kao da su se našli u vremenskoj kapsuli, koja je ih nekim čudom katapultirala u prošlost, i suočila ih sa ponovnim preživljavanjem životnih nedaća iz ranih šezdesetih.

Brojke govore o preko 35 posto siromašnih građana u Srbiji, ali su te procjene različite - u ovisnosti od parametara kojim se to siromaštvo mjeri. Na koncem prošlog tjedna održanoj konferenciji »Politika smanjenja siromaštva« ministrica za socijalna pitanja Gordana Matković iznijela je podatak da čak 800 tisuća građana živi u teškom siromaštvu, jedva sastavljajući kraj s krajem. A ukoliko bi se granica u određivanju siromaštva pomjerila samo za 10 posto navise, sa sadašnjih 4,5 tisuća dinara mjesečnih primanja po članu domaćinstva, broj siromašnih bi porastao na 1,6 milijuna građana. Pri tome, siromaštvo je najizraženije na jugu i zapadu Republike, a najviše pogađa građane koji se nalaze u zoni sive ekonomije. Naime, skoro 30 posto stanovnika ove zemlje svoju osnovnu egzistenciju obezbjeđuje kroz poslove u sivoj ekonomiji. Od navedenog broja siromašnih, međutim, samo oko 50 tisuća dobija nekakvu socijalnu pomoć - 35 tisuća kroz socijalne instrumente u zemlji, a oko 15 tisuća prihode podupire stranim donacijama. Također, zbog niskog standarda roditelja, u Srbiji pola milijuna djece dobija dječji dodatak. Gordana Matković je nagovijestila da bi se rješavanje problema pomoći siromašnima moglo očekivati usvajanjem vladine strategije za borbu protiv

Posljedice - stres i bolest

Studiji Svjetskog programa za hranu Ujedinjenih nacija, posvećenoj problemu siromaštva u našoj zemlji, napominje se da su posljedice takvog stanja između ostalog i stalan proces starenja stanovništva, povećani zdravstveni rizici, koji uslovljavaju porast kroničnih bolesti, ali i porast malignih oboljenja, kao i bolesti koje nastaju uslijed poremećene ishrane. Uz to, permanentni stres, kojem je bilo izloženo stanovništvo tijekom desetogodišnje krize (rat, politička nestabilnost, hiperinflacija), predstavlja rizik i za mentalno zdravlje.

Siromaštvo kao svjetski fenomen

U tom kontekstu, za razliku od razvijenih zapadnih zemalja, gdje su siromaštvu najpodložnije pojedine izolirane grupe, za Srbiju se može reći da je ono masovna pojava. dr. Ljubomir Madžar ovo definira kao eksploziju siromaštva koja je pogodila sve postsocijalističke zemlje. »Urušavanje njihovih privreda je odgođeni rezultat velikog socijalističkog pokusa za koji se dugo vjerovalo da predstavlja pravi odgovor za sve krupne svjetske probleme. Ispostavilo se da taj eksperiment nije dugoročno održiv i da je i u periodu najkrupnijih izmjerenih performansi sadržavao genetički uprogramiranu klicu svoje vlastite propasti«, komentira dr. Madžar u svojoj knjizi »Politički uzroci siromaštva«. On također navodi da je siromaštvo opći fenomen, te da status siromašnih ima gotovo jedna trećina stanovništva u svijetu. Zbog rastućih neravnomjernosti u međunarodnoj raspodjeli dohotka broj siromašnih raste i u apsolutnom i u relativnom smislu. Međutim, siromaštvo u razvijenim zemljama bitno se razlikuje od siromaštva u nerazvijenim i bivšim socijalističkim zemljama. Kriteriji, na osnovu kojih se ono definira, utoliko su rigorozniji, ukoliko je zemlja razvijenija, te se ova dva tipa siromaštva i ne mogu uspoređivati.

siromaštva.

Socijalni analitičari postojeće siromaštvo u zemlji opisuju kao urbani fenomen, ali posljednjih godina selo gubi utrku sa gradom u visini standarda. Obitelji industrijskih radnika u gradovima su

ugrožene zbog masovnog gubitka zapošljenja, a u stopu ih prati seosko stanovništvo. Ono je zbog dugogodišnjeg ekonomskog iscrpljivanja sela također drastično osiromašilo, ali i ostarilo. Više od polovice vođovačkih seoskih domaćinstava čine starci - njihovi su sinovi i kćeri potražili bolji život u gradovima, poučeni teškim iskustvom svojih roditelja.

No, pored ove sumorne statistike, istraživači prvi puta za deset godina, a dvije godine nakon smjene vlasti, bilježe i nešto značajniji postotak građana koji govore o poboljšanju kvaliteta života. Taj broj je, međutim, i dalje neznatan, te gotovo 40 posto i dalje tvrdi da živi teško ili čak nepodnošljivo, kako pokazuje istraživanje CeSID-a obavljeno koncem 2002. godine. Najzanimljivije je ipak što većina građana tvrdi, da i dalje živi lošije nego u socijalizmu, kojeg se uglavnom rado sjećaju.

Privatizacija u Vojvodini

Tamna strana efikasnosti

Piše: Mirko Sebić

Tragično političko ubojstvo premjera Đinđića neće usporiti niti promijeniti tijek privatizacije. To bi se moglo zaključiti iz nedavnih izjava ministra Vlahovića, koji nas uvjerava da ni jedan potencijalni kupac domaćih poduzeća nije do sada promijenio odluku da investira u Srbiju. Sve multinacionalne, kompanije koje su ranije najavljivale svoj dolazak, potvrdile su da će učestvovati u procesu privatizacije.

U sljedeća dva tjedna biti će raspisani tenderi za prodaju tvornica duhana u Nišu i Vranju. Polovinom sljedećeg mjeseca biti će raspisan tender za »Beopetrol«, a potom i za »Putnik«. Ako izuzmemo nužni propagandno-psihološki sloj ovih izjava, koji treba prije svega stanovništvo uvjeriti da usprkos svemu reforme nezadrživo idu dalje, iz svega što slušamo može se zaključiti da privatizacija, odnosno transformacija svojine u privatni oblik, čini stožer cjelokupnih reformi. Stiče se utisak da nam vrijeme radi o glavi i da samo od brzine privatizacije zavisi uspjeh cjelokupnih reformi. Možda smo u brzini ipak nešto zaboravili, pravdu recimo.

PRAVEDNO ILI EFIKASNO ILI...

Da li netko zna za pravednu privatizaciju, pitanje je iz vica o tranziciji. Kada su prije dvije godine crtani prvi obrisi Zakona o privatizaciji, mnoge stranke, koje u svom imenu imaju prefiks socijaldemokratski, odbacile su i mogućnost kategorije pravde kad je riječ o privatizaciji. Nasuprot pravdi postavljena je efikasnost i imperativ privatne svojine. Ne treba posebno isticati da se libertijanski tim tehnokratskog dijela srpske vlade nije posebno trudio objasniti zašto, i posebno kako, je to privatna svojina sama po sebi efikasnija i bolja. To svaki libertijanac i tržišni fundamentalista uzima zdravo za gotovo.

Poslije dvije relativno uspješne tranzicione godine dođosmo u situaciju kada nije baš lako objasniti zašto kasne efekti poslovanja restrukturiranih poduzeća i ima li nade da pozitivni efekti ipak nadmaše negativne. Ono što je ministar Vlahović nedavno provukao kroz Skupštinu, samo je tehničko poboljšanje postojećeg Zakona i predstavlja prije

rezultat političkih kompromisa između interesnih grupa unutar DOS-a, nego neko ozbiljnije mijenjanje metodologije privatizacije.

Privatizacija je zapela na svojoj ključnoj točki, kako kaže neosporni autoritet dr. Danijel Cvjetičanin, ona je proizvela pad proizvodnje, visoki vanjskotrgovinski deficit i povećanu nezaposlenost. Samo u 2002. godini 80.000 ljudi ostalo je bez posla.

Model je sljedeći: proces privatizacije centraliziran je kroz sistem podržavanja društvenog kapitala, a zatim, putem carskih ovlaštenja, a bez mogućnosti bilo kakve korekcije, vlada lako može prodavati preduzeća »podobnim« investitorima. Tko je i po čemu podoban, obično odlučuje vlada sama, a obrazlaže to najčešće floskulama o »zdravom kapitalu«. Neki komentatori, kojima ne manjka ekspertskog autoriteta, nazivaju ovaj model »komandnom privatizacijom«, koja opet rezultira obezvrijeđivanjem kapitala poduzeća, nemotiviranošću menadžerskih timova i permanentnim padom efikasnosti poduzeća. Dovoljno je pogledati poslovne bilance koji se objavljuju u aukcijskim i tenderskim informatorima da se uoči kako firme, koje su 2001. godine dobro poslovale, čija su obrtna sredstva bila veća od kratkoročnih obaveza, a prihodi od rashoda u 2002.

godini, dramatično pogoršavaju svoje bilance. Obrtna sredstva su »pojedena«, obaveze drastično porasle, a rashodi nadmašili prihode.

PRAVEDAN MODEL - Nedavno su u veoma argumentiranoj i konstruktivnoj kritici, koju su objavili u »Economist magazinu« troje autora: Miloje Ranković, Živka Đukić i Ivanka Jovanović, iznijeli tezu da se cjelokupan proces mora prilagoditi našoj specifičnoj situaciji. A šta su to naše specifičnosti? Pobrojimo samo neke: prezaduženost privrede (dugovanje firmi u Vojvodini je 502.244 milijuna eura) i siromaštvo stanovništva, značajno bogatstvo stečeno nelegalnim putem, pravni i ekonomski kaos. Neki od prijedloga, koje daju autori, naročito su interesantni za Vojvodinu, recimo - ključno mjesto oni daju denacionalizaciji i vraća-nju oduzete imovine. Još zanimljiviji prijedlog je revizija poslovanja društvenih i javnih poduzeća u periodu 1992. – 2000. godina, da bi se realno sagledala imovina, odnosno stupanj opljačkanosti, i treći, veoma važan, zahtjev je oduzimanje imovine bez porijekla, stečene nelegalnim putem, (odnosno oduzimanje svega onog što nema pokriće u evidentiranoj dobiti). Iz ovako sumarnog prikaza vidi se da nasuprot, da tako kažemo, libertijansko fundamentalističkog modela privatizacije, koji pravdu kao kategoriju jednostavno ne uvažava, može postojati model koji brižljivo vodi računa o socijalnom kontekstu i modelu pravedne (na socijalnom konsenzusu utemeljene) i do kraja promišljene privatizacije.

Za Vojvodinu, koja je, i u nacionalizaciji, a i u »antibirokratizaciji«, odnosno miloševićevskoj pljački, postradala i na čijoj grbači je isfinanciran barem jedan od ratova ovdašnjih, a njegov prljavi profit podijeljen negdje van Vojvodine i sad preko of šor kompanija za »fлаšu votke« može trgovati po Vojvodini. Ovo bi mogao biti mnogo prihvatljiviji model. Stoga i čudi što vojvođanska politička elita, bez obzira na stranačku opredijeljenost, nije pokušala da »umekša« tvrdolinijašku vladinu politiku.

Srbija na raskršću

Vanredno raspamećivanje

Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

Dok policija iz sve snage juri kriminalce raznih profila, Srbija živi u izvanrednim prilikama, sve sa nadom da one neće predugo trajati i da ćemo poslije njih biti čistiji, bar što se najkrupnijeg kriminala tiče. S druge strane, da ne znamo o čemu je riječ, da nije bilo podmuklog ubojstva predsjednika vlade, teško da bi itko i pomislio, da je ovdje na snazi izvanredno stanje.

Srbija je – nakon ubojstva *Zorana Đinđića* – u izvanrednom stanju. Zavela ga je v. d. predsjednica države *Nataša Mićić* da bi se, kako reče, zaštitila država tako što će privesti pravdi sve krivce za atentat na premijera. I policijska akcija je zaista krenula. Opsežna, povremeno senzacionalna, a najčešće šokantna po dimenzijama kojima se odvija. Privedeno je više tisuća lica, preko tisuću je zadržano u pritvoru, uglavnom, članova zemuskog i sijaset još globalnih i lokalnih mafijaških družina. Ovih dana će, kako najavljuje ministar pravde *Batić*, početi i prvi sudski procesi. A, ipak, glavna lica s potjernica – bivši komandant »Crvenih beretki« *Milorad Luković - Legija* i bivši suradnik državne sigurnosti, *Dušan Spasojević - Šiptar* (ili Duća), sada obojica »kumovi« zemunske mafije – i dalje čame u nekom skrovištu. Bar se tako službeno misli.

Dok policija iz sve snage juri kriminalce raznih profila, Srbija živi u izvanrednim prilikama, sve sa nadom da one neće predugo trajati i da ćemo poslije njih biti čistiji, bar što se najkrupnijeg kriminala tiče. S druge strane, da ne znamo o čemu je riječ, da nije bilo podmuklog ubojstva predsjednika vlade, teško da bi itko i pomislio, da je ovdje na snazi izvanredno stanje. Život – bar izvana – teče normalno, radnje su otvorene, kavane (kako koja) pune, na televiziji filmovi i zabavni programi, jedino što tu i tamo »remeti« tu sliku jesu pojačana policijska osiguranja važnih državnih objekata.

U stvari, enigme nema: ljudi ovdje u takvim i sličnim okolnostima žive više od jedne i pol decenije, pa, u suštini, i ne znaju (osim onih koji dobro pamte) za nešto mnogo bolje. Počelo je to izvanredno pretumbavanje Srbije još onog trenutka, kada je »kosovopoljska noć oporih riječi« 1987. godine širom otvorila vrata Slobodanu Miloševiću da – nakon prevratničke 8. sjednice – zajaše nacionalizam i krene u osvajanje

vladajućeg trona. Lakše nego što je i sam očekivao, postao je gospodar naših života i sudbina, ali i svih onih koji su činili još živu SFRJ. Od tada pa do danas desila se prava serija tragičnih događaja – raspad zemlje, ratovi, hiperinflacija, socijalna bijeda, etnička čišćenja, izolacija, bombardiranje, progoni i likvidacije političkih protivnika, procvat državnog i drugog kriminala – sve do fizičkog uklanjanja čovjeka koji je namjeravao, na svoj specifičan način, koji se nekima dopadao, nekima ne, da Srbiju izvuče iz blata palanačkog primitivizma i suoči je s Europom.

Živjelo se, dakle, stresno, od danas do sutra, logikom pukog preživljavanja. Cijena se plaćala, najčešće šuteći, trpeći, sve dok se u Srbiji nije potpuno smrklo i ljudima (96./97. i 2000.) nije pao mrak na oči i odlučili da se umiješaju. Priželjkivali su da Miloševićovo protjerivanje s prijestola bude i kraj njihovim nevoljama, pokazalo se, međutim, da mnogi računati te monstruozne mašinerije zla i zločina tek pristižu. I da se moraju platiti. Političari mukom da nađu formulu za oporavak razorene i izmrcvarene Srbije, građani, opet, jakom voljom da pregrme i ovo teško tranzicijsko doba.

Tako se, eto, dogodilo da život u izvanrednim, čak ratnim okolnostima za običan svijet postane normalno, redovno stanje, posebno za mlade naraštaje, koji

ništa bolje nisu iskusili i kojima su uzori bili ksenofobija, nacionalizam, nebes-ke euforije, Milošević, Šešelj, Arkan, Kapetan Dragan, Ceca, ratni (ekstra-profitari), pljačkaši i prava bulumenta propalica, lopova, grebatora i ubojica. Građen je novi vrijednosni sustav, koji je počivao na logici, da se pošten i marljiv život naprosto ne isplati. I to je bila bogomdana uvertira za razmah kriminala, njegovu simbiozu sa politikom i državom, tajnim službama i svim onim što je gospodaru trebalo da sačuva krunu na glavi.

Razlike, čak bitnih, između prijetepistolopadskog košmarnog života i sadašnjeg izvanrednog stanja, ipak, ima. Ljudi su ga – bar je takav utisak, poslije prvih tjedana – primili sa razumijevanjem razloga i motiva, mnogi čak sa nadom da bi se, eto, moglo stati na put stoglavoj hobotnici koja je proždirla Srbiju. Svoj protest protiv nasilja izrazili su na Đinđićevom pogrebu, pa sada iščekuju da će reprezentivne volje ispuniti dano obećanje i Srbiju – koliko je moguće – osloboditi te političko-kriminalne piramide i stvoriti pretpostavke za pristojniji i sigurniji život.

Strpljenja će, naravno, biti sve dok vlast manifestira želju da se država i njeni građani prestroje na civiliziraniji i demokratskiji kolosijek, ako izbjegne (prevelika) iskušenja od (zlo)upotrebe izvan-rednog stanja.

TippNet Internet
www.tippnet.co.yu

- Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
- Lenta web-prezentacije
- Prodaja računara i računarske opreme
- Prodaja licenciranih softvera
- Projekovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža
- Posredovanje i kolektivni informacioni vešaji
- Lenta knjigovodstvenih i drugih softvera
- Događ izbor informacione stručne literature
- Prodaja univerzitetskih daljinskih upravljača
- Prodaja sistema za glasaње "Mikronet"

Najam najbježe informacione usluge u Srbiji: besplatno i pouzdano
receptivno i medijskim partnerima sa svojim nadzorom!

Braco Jugovića 5, Subotica Tel. (024) 555-765 e-mail: support@tippnet.co.yu

© TippNet

Drugi zaljevski rat

Tenzije i nakon Saddama

Piše: Zlatko Šram

Ne treba nimalo dvojiti da će Sjedinjene Američke Države, potpomognute savezništvom Velike Britanije, ostvariti sebi postavljene strateške ciljeve. Pitanje je samo po koju cijenu i uz kolike ljudske žrtve i materijalna razaranja. Isuviše je to veliki, i to ne samo vojni mehanizam koji je pokrenut, a da ne bi bili do utančine razrađeni vojni planovi i potencijalni rizici glede započinjanja rata s Irakom. Odlučnost Angloamerikanaca da svrgnu režim *Saddama Husseina* svakako ne datira iz nedavnog perioda održavanja sjednica u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, stavljajući na dnevni red problem mirnog razoružanja iračkog režima i uništenja biološkog, kemijskog i, eventualnog, atomskog naoružanja. Irak je, naime, već u tijeku afganistanskog rata bio apostrofirao kao »sastavni dio osovine zla«, koja pruža utočište terorističkoj organizaciji poznatoj pod nazivom Al Qaide, optuženoj za teroristički napad na SAD 11. rujna 2001. godine. Iako inspektori UN-a nisu našli dovoljno »čvrste« dokaze da Irak posjeduje oružje za masovna uništavanja, Amerikanci su itekako dobro znali da Saddam Hussein raspolaže kemijskim i biološkim oružjem, budući da su sami, nakon uspostavljanja punih diplomatskih odnosa s Bagdadom 1984. godine, pružali mu financijsku potporu, kredite za poljoprivredu, vojnu tehnologiju, obavještajne podatke, te »sjeme« za biološko oružje (vidjeti: Washington Post, 30. prosinca, 2002.). Određeni broj američkih korporacija i vladinih agencija sudjelovali su u iračkim kemijskim, biološkim, raketnim i nuklearnim programima. Pozicija SAD-a se naglo mijenja nakon iračke invazije na Kuvajt 1990. godine. Bila je to, između ostalog, prilika da SAD, nakon raspada istočnog bloka, posebno SSSR-a, demonstriraju svoju vodeću ulogu u jednom, »iznenada« uspostavljenom unipolarnom svijetu. Nakon Zaljevskog rata 1991. godine SAD su financirale oko 70 oporbenih skupina koje su djelovale u egzilu. U prvim godinama Amerikanci su davali milijune dolara dvjema skupinama: Iračkom nacionalnom kongresu predvođenim bankarom Ahmad Chalabijem (Jordan ga traži zbog pronevjere 60 milijuna dolara) i Iračkoj nacionalnoj slozi sastavljenoj od bivših vojnih časnika. U

međuvremenu, povjerenje SAD u iračku političku oporbu je znatno smanjeno. Za vrijeme svog dosadašnjeg mandata predsjednik Bush je učinio veliki napor u cilju ujedinjavanja iračkih oporbenih frakcija. Oporba je tražila da Amerikanci ne uspostave vojnu okupaciju u postsadamovom Iraku. Procjene su, međutim, da iračka politička oporba, koja se nalazi u egzilu, nema osobito uporište među Iračanima. Jedini dogovor između američke administracije i iračke oporbe je taj, da postsaddamov Irak bude »demokratska, pluralistička i federalna država«, ali je ostalo nejasno što to sve skupa znači. Čini se da SAD ne može »igrati na kartu« iračke oporbe.

Koliko god bombe bile »pametne« rat protiv Iraka će dovesti do masovne ljudske patnje. Čak i najnovije oružje, koje prekida dotok električne energije, bez da se pri tome unište zgrade, dovest će do velikih civilnih žrtava kada vitalne institucije, kao što su bolnice i vodovod, ostanu

bez struje. Teško je naime pretpostaviti da će irački režim biti srušen bez totalnog uništenja komunikacijsko-elektronske infrastrukture. Jedino je sigurno da se Saddam Hussein neće »prihvatiti« biološkog i kemijskog oružja jer bi u tom slučaju cijeli Irak bio izložen totalnom uništenju. U tom bi se slučaju svjetsko javno mnijenje okrenulo sto posto u korist angloamerikanaca.

Kada smo već spomenuli »svjetsko javno mnijenje«, ne treba nas zavaravati intenzitet i političko-psihološka narav antiratnih prosvjeda. Ne radi se tu toliko o moralnom aspektu antiratnog prosvjeda, koliko je primarno ovdje da je riječ o antiglobalizacijskom prosvjedu. SAD se, naime, da li s pravom ili ne, percipira kao

simbol globalizacijskih procesa i doživljava kao »svjetski policajac«. Jedno je međutim sasvim sigurno: rat u Iraku će ozbiljno dovesti u pitanje unipolarnost svjetskog poretka, ali neće dovesti u pitanje neminovnost globalizacijskih procesa kao što su u prvom redu financijske »globalne« transakcije (brzo premještanje kapitala s jednog kraja svijeta na drugi).

Rat u Iraku će potrajati duže vrijeme i nakon kapitulacije iračkog režima, odnosno pada Saddama Husseina. U cijeloj će regiji neminovno doći do pojačavanja autoritarnih režima. Izraelska potpora ovom ratu će pojačati njegovu izolaciju u regiji. Kako će rat u Iraku jačati, Palestinci će platiti visoku cijenu, kako u životima, tako i u teritoriji jer je realno za očekivati da će Izrael još više »udariti« po okupiranim teritorijima. Time će se dovesti u pitanje i sama politička logika antiterorističke koalicije. Naime, veoma se lako može dogoditi da arapski svijet svjetsku antiterorističku koaliciju percipira kao anti-islamsku koaliciju. Ne treba, međutim, očekivati da će pukotine u NATO-u, nastale povodom rata u Iraku, imati veći značaj u pogledu opstojnosti i vojno-političkog integriteta same alijanse. Jer, nakon pada Saddamovog režima sve će se članice naći na zajedničkom poslu uspostavljanja demokratske vladavine, a što drugim riječima znači, da će u prvom redu Francuska i Njemačka itekako naći svoj interes u »rekonstrukciji« Iraka. Ostat će nešto i za Rusiju, tako da će svi biti zadovoljni. Najvažnije će biti kontrolirati ratno stanje nakon pada iračkog režima i spriječiti građanski rat u samom Iraku, a koji bi mogao biti pogibeljniji za mir na Bliskom istoku negoli sama »iračka kriza«. Postavlja se doduše pitanje legitimnosti i legaliteta napada na irački režim s obzirom na vođenu diplomatsku igru u Vijeću sigurnosti. Imajući u vidu političku narav iračkog režima, držimo da je pitanje nasilnog svrgavanja Saddama Husseina bilo samo pitanje dana kada ga treba započeti, a ne pitanje izvještaja inspektora UN-a. Takav se režim, na žalost, teško može »pacificirati« diplomatskim putem, a kamoli pokrenuti demokratski procesi unutar Iraka. ■

Mr. Bojan Pajtić, predsjednik zastupničkog kluba DOS -a u skupštini Srbije

Idemo do kraja protiv kriminala

DOS ima stabilnu većinu za daljnji rad * Ne bojim se napada oporbe * Reformski prioritet - Srbija sa mafijom iza rešetaka * Autonomija Vojvodine ostaje program vlade i DS

Razgovor vodila: Vesela Laloš

Čedomir Jovanovića, donedavnog šefa zastupničke grupe DOS u Republičkom parlamentu, zamijenio je Bojan Pajtić, dosadašnji predsjednik zakonodavnog odbora skupštine i član glavnog odbora Demokratske stranke, inače magistar prava po obrazovanju. Šira ga je javnost upoznala upravo kroz ulogu predsjedavajućeg u zakonodavnom odboru, koja je, s obzirom na pravni kaos u našoj zemlji, nedvojbeno teška i odgovorna. Ipak, predvođenje skupštinske većine do sada je, ispostavilo se, bio posao koji zahtjeva mnogo napora i donosi isto toliko neprijatnosti. O njegovom budućem »zanimanju« u Republičkom parlamentu, izvanrednom stanju, reformama, razgovarali smo sa Bojanom Pajtićem u uredništvu našega lista tijekom njegove posjete Subotici ovoga tjedna.

HR: Pred Republičkom skupštinom stoji velik posao donošenja još dosta važnih zakonskih akata. Može li DOS računati na stabilnu parlamentarnu većinu pri njihovom usvajanju? Svjedoci smo da je ona proteklih godina često bila pod znakom pitanja.

Mislim da je konstatacija da ne postoji stabilna parlamentarna većina više medijski potencirana, nego što je to realno stanje stvari. Od preko sto zakona, koji su u Republičkoj skupštini usvojeni u protekle dvije godine samo jedan nije prošao (riječ je o Zakonu o koncesijama), što je potpuno prirodno u parlamentarnom životu. Sasvim je normalno da neki zakoni i ne budu usvojeni. Stoga mislim da ni ubuduće ne treba strahovati da neće biti potrebne većine za usvajanje zakona. Trenutačno, većina koja sada podržava vladu broji 128 zas-

tupnika, neovisno od kvalitete prijedloga. Bilo bi logično da i drugi zastupnici glasaju »za« kada smatraju da je prijedlog zakona kvalitetan, ili kada je to u interesu njihovih birača. To do sada, međutim, nije bio slučaj, i usprkos tome imamo ovakvu bilancu usvojenih zakona.

HR: U vašem će radu svakako važno pitanje biti komunikacija sa drugim zastupničkim klubovima. Poznato je da su se na Čedomiru Jovanoviću najčešće zaustavljale otrovne strijele oporbe, prije svega SRS. Možete li se nositi sa takvim shvaćanjem parlamentarizma?

Priroda posla, koji se zove - šef zastupničkog kluba većine u Parlamentu u Srbiji, i kada je uz to Srpska radikalna stranka opoziciona stranka, podrazumijeva da ćete svakako biti meta napada. Ja sam i kao predsjednik zakonodavnog odbora bio vrlo često meta napada upravo zastupnika SRS, te sam, kada je postojala sumnja da bi građani mogli povjerovati u njihovu argumentaciju, uspijevao vrlo lako to demantirati. Zato što se njihova kritika uglavnom svodila na demagogiju, što je demonstrirala nepoznavanje stvari, i improvizacije, čemu je Vojislav Šešelj posebno bio sklon. On je mnoštvom riječi pokušavao stvoriti dojam kompetentnosti, a to su i njegovi zastupnici (neuspješno) podražavali. Tako da imam tu vrstu rutine, i ne samo sa zastupnicima SRS, već i sa drugima.

HR: Sukob DS i DSS najočitiije se ispoljavao upravo u Parlamentu, a nerijetko je rezultirao opstruiranjem rada skupštine. Očekujete li da će se ti problemi nastaviti?

Oni su više puta pokušavali opstruirati rad Parlamenta, ali nijed-

Što sa »novim«
nacionalizmom?

HR: Na Filozofskom fakultetu u Beogradu desili su se drastični nacionalistički ispadi - profesor Predrag Polić je nestao nakon pismene prijetnje, a slično pismo sa prijetećim porukama - da će »proći kao Đinđić«, stiglo je i na adresu profesora Aljoše Mimice. Što će, odnosno, što može skupština uraditi po pitanju ponovnog jačanja nacionalizma?

Šovinističke snage su izgubile na izborima, ali to ne znači da su izbrisane i da ne postoje. Čak ova akcija u kojoj se policija obračunava sa tim takozvanim patriotskim, ja bih rekao kriminogeno-kvazipatriotskim blokom, (koji su sebe za vreme bivšeg režima proglasili velikim patriotama, i velikim junacima, a da su zapravo bili najobičniji kriminalci), izaziva nervozu u nekim krugovima, i vjerovatno ćemo imati još takvih ispada. Ali to mogu biti samo pojedinačni incidenti, i samo inferioran impuls onoga što je generalni trend. A generalni trend jeste - potpuno i oštro razračunavanje s takvim stavovima. Nacionalističke organizacije postoje u svakom društvu. Zabrana takvih organizacija bila bi kontraproduktivna. Mnogo je produktivnije pustiti te ljude da pokažu što su i kakvi su. Ekstremizam kod civiliziranih ljudi, inače, može da izazove samo gnušanje. A ukoliko biste ih zabranili, dobili bi aureolu mučenika. Mnogo je manja podrška takvim organizacijama kada nisu zabranjene, i kada ih pustite da se kompromitiraju na najružniji način, nego da ih zabranite i od njih napravite svece. Takve organizacije realno u zemlji ne mogu imati veću podršku od pet ili deset posto, a to ne predstavlja ozbiljnu prijetnju.

nom nisu uspjeli. Kad god su pokušavali glasovati protiv nekih zakona, da izlobiraju oporbu da glasa protiv, doživjeli su neuspjeh. To je po njih u stvari bilo traumatično. Posljednji puta, prilikom izbora premijera, pokušali su izlobirati zastupnike SPS kako ne bi bilo kvoruma. Ti su poslanici, međutim, rekli: Pa, nije šef našeg zastupničkog kluba Dejan Mihajlov, nego Obradović. U tom smislu, DSS je sebe neprestano dovodio u jednu blamantnu poziciju izigravanja veće oporbe nego što su to radikalni i socijalisti. Posljednja sjednica je to jasno pokazala. Naime, jedino su zastupnici Mihajlov i Maršićanin ne samo bez pijeteta negi i dosta ironično, čak na trenutke podsmješljivo, komentirali situaciju i okolnosti vezane za atentat na

U redakciji »Hrvatske riječi«

premijera. To nisu činili čak ni radikalni!

HR: Mediji su nedavno objavili telefonski razgovor predstavnika Crvenih beretki i Dušana Spasojevića, člana Zemenskog klana, tijekom pobune specijalaca, i u tom se razgovoru pominje Vojislav Koštunica kao osoba koja je imala značajan autoritet kod njih. Kako komentirate tu činjenicu?

Ljudi koji su predvodili Zemunski klan u bivšem režimu našli su svog političkog pokrovitelja i oni su tu vrstu kontinuiteta željeli zadržati i sa Koštunicom, investirajući na različite načine u njegov politički autoritet. Na koje načine? Ulažući u medije koji su napadali republičku vladu, ali nikada ne i gospodina Koštunicu. U čitavom nizu situacija može se vidjeti da je Zemunski klan upravo koketirao sa njim. Razlog je, što je pod firmom lažnog patriotizma, taj klan pokušavao da zapravo nađe pokriće za prodaju droge, za otmice, za razna ubojstva koja su izvršena. A lažni patriotizam, kao politička formula, jeste upravo i u

opisu političkog djelovanja gospodina Koštunice.

HR: Mnogi su strahovali da poslije atentata može nastupiti rasulo, ili bar blokada rada vlade, i svakako Demokratske stranke. Desilo se da su se i DS i DOS konsolidirali, i uzvratili udarac, profesionalno i žestoko. Hoće li se imati snage i znanja da se cijeli posao obračuna sa kriminalom dovede do kraja?

Apsolutno se to može očekivati. Demokratska stranka je imala sjednicu stranke tri sata nakon ubojstva premijera. To nije bila komemorativna nego radna sjednica, gdje smo se mi odmah dogovorili, koji su to koraci koje moramo poduzeti, ne samo u stranci, nego i u državi. I preuzeli smo odgovornost. Tragične okolnosti, vezane za Zoranovo ubojstvo, dovele su do izvanrednog stanja, i mi smatramo da je to jedina mogućnost da se država potpuno obračuna sa organiziranim kriminalom. Ja vjerujem da će istrajnost, koju pokazuju nadležni organi,

rezultirati time da će Srbija postati jedina zemlja u Europi koja će biti bez organiziranog kriminala. Dakle, ide se do kraja, seče se duboko, i radikalno se obračunava. Dobra i pozitivna tekovina izvanrednog stanja jeste, da je moguć pritvor od 30 dana, a također, i da ne postoji mogućnost medijske zlouporabe - jer se ispostavilo, da je postojao krug novinara koje je financirao Zemunski klan i koji su radili na tome da se stalno stvara atmosfera nesigurnosti i vodi hajka i protiv premijera, i onih koji provode reforme u zemlji. U tom smislu postoji odlučna rješenost da Srbija ne bude više talac mafije, nego zemlja u kojoj će se cjelokupna mafija naći iza rešetaka.

HR: Iz policije stižu vijesti da će se preispitati rad pojedinih medija, kao i tvrdnje da su poneki od njih svojim

Vojvođanski kadrovi u Republici

HR: Posljednjih mjesec-dva na važne funkcije u Republici postavljeni su kadrovi iz Vojvodine, uključujući i Vas osobno. Da li je to neki novi kurs u politici vladajuće koalicije u pogledu davanja većeg političkog prostora Vojvođanima?

Ne znam, u mom slučaju je bila presudna činjenica da sam kao predsjednik Zakonodavnog odbora sve vrijeme bio u žiži zakonodavne aktivnosti i nekako je priroda posla, nakon odlaska Čedomira Jovanovića na drugu funkciju, naložila ovakav razvoj stvari. Ali, kod predsjednika Vrhovnog suda i javnog tužioca pošlo se od logike da je potrebno pronaći ljude kod kojih ne postoji nikakav rizik da su ikada došli u bilo kakav dodir sa onima koji su predstavljeni kao Zemunski klan, odnosno mafija. Pri tom, to su ljudi koji su se osvjedočeno borili za demokratsku i reformsku Srbiju, i koji uviđaju značaj onoga što u ovom trenutku treba uraditi. A to su ozbiljni rezovi u pravosuđu. Izbor je, dakle, pao na gospođu Brkić, koja je u isto vrijeme i član Društva sudija, i u više navrata devedesetih godina bila predstavnik oporbe u izbornim komisijama. Ona je imala hrabrosti i integriteta da se suprotstavi autoritarnom režimu kao čovjek i kao sudija. Nije bila član niti jedne stranke, ali je bila predstavnik koalicije Zajedno na tim izborima. Gospodin Ostojić je kao mlad čovjek vrlo uspješno obavljao i posao načelnika policije, a prije toga javnog tužitelja. Čini mi se da su oni pravi izbor za tako nešto.

pisanjem praktično stvarali atmosferu linča...

Oko 300 tekstova u zadnjih godinu dana su direktno pozivali na linč predsjednika vlade, a postoji određeni krug novinara koji je takve tekstove plasirao u različitim medijima. Pokazalo se da su mnogi od tih novinara bili na platnom spisku upravo ove kriminalne grupe, a neki časopisi poput »Identiteta« bili direktno financirani od te bande, što je i bio razlog da se taj časopis zabrani. Dakle, sprema nekih ljudi u medijima i nekih u državnim organima sa mafijom ubrzo će se pokazati. I mislim da takvi ljudi moraju biti mnogo oštrije kažnjeni nego sami mafijaši, jer su oni imali drugu vrstu odgovornosti. Mafijaši nemaju odgovornost ni prema kome, osim, možda, prema svojim obiteljima. Ali ljudi, koji imaju odgovornost da čuvaju pravni sistem, ili odgovornost za ono što se javno izrekne u državi, zloupotrebom te odgovornosti čine mnogo teže djelo nego kriminalci, koji po svojoj suštini i nisu sposobni da bilo što konstruktivno naprave.

HR: Zoran Đinđić je održavao dobre odnose sa značajnim vojvođanskim strankama, a njihovi su lideri imali dobrog saveznika u njemu. Može li se njegovim odlaskom sa političke scene očekivati usporavanje procesa vraćanja autonomije Vojvodini?

Ne vjerujem da taj proces može biti usporen. Iako je Zoran nedvojbeno bio vizionar, političar XXI. vijeka, i jasno prepoznao potrebu pokrajine Vojvodine, i uopće potrebu regionalizacije kao jednog od osnovnih preduvjeta da se najprije integriramo u Europu, koja je definirana kao Europa regija, on je također prepoznao i potrebu regiona da svoje specifičnosti ispolji kroz organizaciju unutar pokrajine, i istodobno povijesnu neminovnost koja traje više od 150 godina... Pored tog njegovog viđenja Vojvodine, Demokratska stranka ima i programski dokument koji se zove Deklaracija o Vojvodini poslije promjena, a koji deklarira Vojvodinu kao autonomnu pokrajinu sa zakonodavnom, izvršnom i sudskom vlašću. Dokument je jednoglasno usvojen na skupštini stranke, dakle, ni jedan jedini od oko tisuću delegata iz cijele Srbije nije glasao protiv. To govori da nije samo Zoran bio vizionar,

već je dosta toga prenio i na članstvo i funkcionere svoje stranke. Stoga, u tom smislu, nema bojazni da će DS voditi drugačiju politiku, niti ono, za što se sada zalažu stranke čije su centrale u Vojvodini, u Novom Sadu i Subotici, odudara značajno od onoga za šta se zalaže naša stranka. Oko onih stvari u kojima se razmimoilazi-

Pharmacia
Apoteka
Trg žrtava fašizma
24000 Subotica
Telefon: 024/551-760

Kriza u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini

Novi raskol prijeti starijoj stranci vojvođanskih Hrvata

Tradicija podjela i suparništva * Neregularno sazivanje izvanredne skupštine? Protiv formiranja anketnog odbora

Piše: Nikola Perušić

Starija, i po broju podružnica snažnija politička stranka vojvođanskih Hrvata, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, prema dostupnim informacijama prolazi kroz novu krizu.

Podsjećamo da je DSHV kao stranka opstao nakon brojnih lomova od svog utemeljenja 15. srpnja 1990. U ratnoj atmosferi početkom devedesetih DSHV je prebrodio prve probleme. Pojedinci su otišli uslijed ratnog progona, odupiranja mobilizaciji, neslaganja s načinom rada u stranci ili radi svog osobnog probitka u Republiku Hrvatsku.

RAZMIMOILAŽENJA: U godinama čekanja na demokratske promjene uslijedila je kriza. Očitovala se napuštanjem stranke od strane uglavnom mladih članova subotičke podružnice zbog neslaganja u povodu formiranja privremenog Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nakon izvjesnog vremena, toj grupi su se pridružili i oni koji su ih formalno isključili iz stranke, jer se dio subotičke podružnice razišao sa predsjednikom stranke mr. Belom Tonkovićem, te su utemeljili Hrvatski narodni savez.

Potpredsjednik DSHV-a iz tog perioda Lazo Vojnić Hajduk prisjeća se svog isključenja zbog neslaganja sa Belom Tonkovićem koje postoji, kako kaže, još od 1993., i koje je kulminiralo 1996. godine kada se Tonković, prema njegovim riječima, obračunao sa svim neistomišljenicima. Vojnić Hajduk dodaje kako je strategija i politika DSHV bila tako postavljena da je bila u isključivoj službi jednog čovjeka, da nitko nije imao ništa protiv stranke, već protiv apsolutističkog i bahatog ponašanja njenog lidera koji se ponašao kao da je u službi politike koja nije bila interes Hrvata u Vojvodini.

NOVE PODJELE: Ni dolaskom dugo očekivanih demokratskih promjena, nije došlo do velikog zbližavanja hrvatskih političkih opcija, iako su obje stranke bile skupa u Demokratskoj oporbi Srbije.

Nesuradnja HNS i DSHV dovela je do konstituiranja dva privremena Hrvatska nacionalnog vijeća. Propuštene su šanse za objedinjavanje istraumatizirane hrvatske zajednice, a kao dodatak na nezaliječene rane, dolazi vijest o novim neprebodivim podjelama unutar DSHV.

Jedna grupa želi uskoro održati izvanrednu skupštinu (prvi spomenut datum bio je 30. ožujka, zatim je bilo riječi da će se pričekati kraj izvanrednog stanja, ali ima i onih koji žele i prije toga održati skupštinu) sa jedinom točkom dnevnog reda - raspravom o povjerenju predsjedniku mr. Beli Tonkoviću. Inicijator je najjača, subotička podružnica ove stranke, a njen predsjednik Martin Bačić kaže da su osnovni razlozi za takav korak pad rejtinga stranke u zadnje vrijeme u Somboru i Srijemu, nekorektan odnos Tonkovića prema suradnicima, članstvu, Veleposlanstvu Republike Hrvatske i Konzulatu u Subotici, te medijima. Osim toga, predsjednika stranke kritiziraju jer je, otkako je postavljen za potpredsjednika Skupštine općine, potpuno zapustio rad stranke. »Odbor subotičke podružnice je sa 9:2 izglasao nepovjerenje Tonkoviću, i o tome smo bezbroj puta razgovarali«, kaže Bačić i dodaje da je on osobno protiv iznošenja u javnost ovih stvari, ali da se to više ne može spriječiti.

NEREGULARNO SAZIVANJE: Potpredsjednik stranke Slaven Dulić odgovara na ove navode riječima da postoji regularan zahtjev vijeća da se održi skupština stranke, ali da datum, mjesto i dnevni red određuje predsjedništvo koje saziva skupštinu, što dokazuje članom 29. i 30. statuta stranke. »Stoga se može reći da se skupština nepravilno saziva, te da se ulazi u zonu falsifikata. Predsjedništvo mora sazvati izvanrednu skupštinu i to je ono čega se boji ova grupa ljudi, koja pokušava ilegalno postići ono što regularno ne može. Moglo bi se

desiti da skupština izgleda smiješno, da odlučuje 30 do 40 članova, uglavnom iz Subotice« - kaže Dulić. Izjavu Bele Tonkovića nismo uspjeli dobiti, s obzirom da je cijelog tjedna bio na službenom putu.

Što se tiče stava druge dvije podružnice - u Petrovaradinu se energično protive sazivanju izvanredne skupštine dok se prethodno ne formira komisija koja bi utvrdila sporne činjenice, jer smatraju, da bi bez priprema to rezultiralo podjelama i cijepanjem stranke - stoji u odluci koju je potpisao Josip Sabljak. U Somboru podržavaju stav subotičke podružnice, da su potrebne promjene u stranci, ali uz ogradu da to mora biti na redovitoj sjednici, u naredna dva mjeseca, bez velikih drama i optužbi, kaže predsjednik podružnice Jozo Kolar.

Osim samog sazivanja skupštine, najspornije pitanje je - treba li obrazovati anketni odbor koji bi istražio utemeljenost navedenih kritika, što ne podržavaju subotička podružnica i vijeće stranke.

Diplomatski incident

Potpredsjednik Vlade Srbije i predsjednik SVM József Kasza prošlog tjedna je na tribini na Kelebiju kritizirao odnos dužnosnika Mađarske prema pokopu premijera Srbije Zorana Đinđića, jer je umjesto mađarskog premijera Pétera Medgyesija došla ministrica unutarnjih poslova Mónika Lampert, koja se »poklonila pred stranim delegacijama i još prije početka ceremonije odvela nazad za Budimpeštu«. Kasza je ocijenio da je to nepoštivanje susjeda Mađarske, preminulog premijera, ali i vojvođanskih Mađara. Pokopu je bio prisutan bivši mađarski premijer Viktor Orbán.

Petrovaradin, najveće utvrđenje na Dunavu

U podnožju vremena ratnog

Od utvrđenja na stijeni do moderne općine raspon je više od sedam vijekova. Između toga su vojne i ratovi, vojnici i vojske, političari i obmanjivači i narod božji

Piše: Mirko Sebić

Zvono sa crkve Uznesenje svetog križa zu rano subotnje popodne podsjeća na vrijeme pogreba. Sahrana je to i vječno upokojenje jednog starog Petrovaradinca, pregaoca i medara koji je poživio svojih 89 godina. Kao da polako, sa svakim od ovih časni ljudi, odlazi i neki dio starog Petrovaradina.

Upokojava se, čini se, ono što već odavno leži nepomično, skoro mrtvo, skupljeno bez volje da se pridigne i da nastavi živjeti svoj autentični život saobražen sa vrijednostima u koje se vjerovalo i koje su se duboko do kosti osjećale kao impulsi onostrane mudrosti, upokojava se autentična veza sa praiskonskim domom. Nema dakle više tog starog Petrovaradina, njegovih gazdačkih kružoka, njegovih nevinih zabava, pokladnih svečanosti, svećanih prvih pričesti, zanatskih udruženja, rumenog rampaša, zakikotane i stidljive mladosti koja juri ne znamo kamo.

Nema i ne može ga više nikad biti. Taj bljesak zlatnog patrijarhalnog doba - ako je ikad postojao, ako nije samo idealizirana želja za savršenom zajednicom - morao je presahnuti u mijenama vremena, surovim i teškim pokretima nasilnih vlastodržaca nesklonih razumijevanju malog i drugačijeg. Dvadeseti vijek, vijek revolucija, u Petrovaradinu nije revolucionirao ništa, ništa preokrenuo, samo polako, korak po korak, zatirao ono što su prethodni vijekovi, od XIII. pa nadalje, postavljali i gradili.

JEDNA VULKANSKA STIJENA: Petrovaradina, vjerojatno ne bi ni bilo da nema trahitne vulkanske stjenčuge zbog koje je Dunav morao naglo skrenuti k sjeveroistoku praveći ostru okuku. Da nije te stijene, tog brda, vjerojatno nikad ne bi oci cisterciti 1237. godine baš tu, na tom mjestu, podigli samostan i opasali ga visokim zidinama da ih štite od najezda Mongola i Tatara. Prema svjedočenju Melhiora Erduheljija svetim ocima Petrovaradin može zahvaliti i za ime. Cisterciti su po završetku utvrđenu opatiju

nazvali Petrovar (utvrda na čvrstoj stijeni), a nastavak varadin dobio je od Turaka u XVI. vijeku.

Izgled, koji danas Petrovaradinska tvrđava ima kao najveći fortifikacioni objekat na Dunavu, zamišljen je u XVII vijeku kada je, poslije oslobođanja od Turaka 1692. godine, započela izgradnja prvih utvrđenja sa južne strane. Kom-pletan današnji izgled sa Gornjim i Donjim gradom realiziran je već 1742. godine.

Petrovaradin je uvijek živio u podnožju rata. Sve je u njemu služilo vojsci i vojnim licima, pa su podnožje tvrđave naselile brojne zanatlije pretežno njemačke i hrvatske nacionalnosti. Hrvati su dolazili iz Zagorja i Like.

Jedan popis stanovništva u Srijemu urađen 1736./37. godine, govori da u užem dijelu Petrovaradinske tvrđave živi 85 obitelji: 65 njemačkih, hrvatskih 11, jevrejskih 8, i jedna mađarska, u naseljima Novi i Stari Majur bilo je 14 njemačkih i 89 hrvatskih obitelji. Već tada, petrovaradinskom ataru (kako bi danas rekli općini) pripadale su oblasti koje i danas nose iste toponime: Ribnjak, Ledinci, Vrbak, Sadovi, Fratarska bara, Kalvarija, Širine, Zanos, Pijana Huja, Tekije, Puckaroš, Gudure, Vezirac, Bukovački dol, Mišeluk i Trandžament.

KAFKINI RODACI: Da li zbog položaja naspram Tvrđave, koji podsjeća na Kafkin »Zamak«, Petrovaradin se danas, na početku XXI vijeka, nalazi u kafkijanskoj situaciji. Naime, 2000. godine po odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi Skupština općine Novi Sad Petrovaradinu je vratila status općine, koji

Petrovaradin: Nema više gazdačkih kružoka

je ovo naselje gotovo uvijek imalo, za uzvrat Novi Sad je dobio status grada. Ta općina, koju, uz Petrovaradin, čine naselja Stari i Novi Ledinci, Srijemska Kamenica, Ribnjak i Bukovac, broji gotovo 40.000 stanovnika, ali evo ni do danas (i tu je Kafka umiješao svoju fantaziju) nije konstituirala svoju Skupštinu, niti je dobila svoju zgradu, niti je u stanju da valjano funkcioniра. Čudna neka općina.

»Većina naših sugrađana nije upoznata sa činjenicom, da zbog nefunkcioniranja Općine Petrovaradin svi nagomilani komunalni i drugi problemi moraju se rješavati u mjesnim zajednicama – kaže Petar Mudri, član MZ Petrovaradin, zadužen za komunalna pitanja. »Mjesne zajednice, zbog limitiranih ovlaštenja i nedostatka sredstava, nisu u stanju da ovo efikasno završe. To su i glavni razlozi zbog kojih je u Petrovaradinu tako malo napravljeno. Mjesne zajednice i dalje ostaju mjesta gdje se susreću narodna (ne)volja i nagluha gradska vlast.«

Kao kontrast ovome čelnici novosadske vlade stalno spominju megalomanske planove za renoviranje Petrovaradinske tvrđave i, navodne, komercijalne aranžmane sa stranim investitorima. i, naravno, krečenje fasada u podgrađu Tvrđave, koje je predviđeno za ovu go-dinu.

Stari sat i danas pokazuje vrijeme

POLITIKA

KULISA: Ali, ako samo prošetate ulicama Petrovaradina, biti će vam jasno da su fasade samo propagandne kulise, a da su realnost: izlokani trotoari, neasfaltirani putevi, neosvijetljene ulice. Ako zapitate ljude, što o tome misle, ustezati će se i iznijeti svoj kritički stav, obazirati će se i pribojavati političkih konotacija svojih riječi.

Petrovaradin, koji je sedamdesetih i osamdesetih godina, uglavnom zbog Petrovaradinske tvrđave, odnosno glasovitog tamburaškog cara Janike Balaža, bio čuven duž cijele bivše Jugoslavije, a zbog položaja samostalne općine doživljavao ne mali privredni procvat, početak devedesetih dočekuje u strahu.

Strah i osjećaj krivice pritisak na nersrpsko stanovništvo, progoni po nacionalnoj osnovi, pritisci na rimokatoličke svećenike župa Svetog Roka i Uznesenja Svetog Križa, stvari su, koje su išle pod ruku sa promjenom strukture stanovništva u korist izbjegličkog, uglavnom, srpskog življa. Stvari, koje se do danas uredno prešućuju. Godine čuvenog vladanja Srpske radikalne stranke u Novom Sadu (tada je Petrovaradin bio u sastavu Općine Novi Sad) za Petrovaradin su značile brutalno brisanje njegove tradicije. Ni danas javnost ne zna tko je i zašto uklonio spomenik hrvatskog pjesnika Vladimira Nazora koji je stajao ispred osnovne škole koja je nosila njegovo ime. Danas ta škola nosi ime Jovana Dučića.

BILJEG RATNIH GODINA: Djelomično je žig tih strašnih godina pokušao izbrisati, više na simboličnoj razini, gest vraćanja spomen-ploče na rodnu kuću bana Jelačića (u Beogradskoj ulici), što je, uz veliku medijsku pompu, obavljeno s jeseni 2001. godine. No, ovaj gest iniciran od Skupštine Vojvodine, odnosno od njenog predsjednika Nenada Čanka, ostao je nedorečen i predstavlja više politički marketing nego stvarni potez k pomirenju. Jer, Petrovaradin i dalje »zrači« nekom vrstom zapostavljenosti, nekim strahom. A znamo i mnoge koji bi spomen-ploču časnom banu rado skinuli, samo kad ne bi bila tako visoko postavljena. Bit će da su to isti oni koji nacinalističkim grafitom u-vijek ukrase ulaz u Župni dvor Svetog Roka.

Bilo kako bilo - devedesete su počele ratom, a završile se bombardiranjem, rušenjem mostova, poniženjima na skelama, cisternama sa pitkom vodom, neadekvatnim uslovima za život.

Ipak, život bojažljivo proplamsava ispod naslaga

potisnutosti i zeb-nje. Polagano se rađaju inicijative, građanske ili vjerske, sportske ili kulturnjačke, ali rađaju se. Petrovaradin možda polagano ponovno otkriva sebe kroz novoosnovani košarkaški klub »Varadin«, kroz udrugu za očuvanje Podgrađa »Suburbijum«, kroz lokalni informativni list »Petrovaradinski informator«, kroz inicijative za osnivanje Kulturnog centra, kroz mogući entuzijazam mladih i snalažljivost starijih. Kroz pomirenje, povjerenje i poštovanje.

Večernji je sat. Drugo zvono na crkvi Uznesenja Svetog Križa zvoni na molitvu Muke Isusove. Petrovaradinska biblioteka, smještena nedaleko od crkve, u staroj neadekvatnoj kući, pusta je. Mlada agilna knjižničarka žali što između dvije stotine članova tek nekoliko desetina aktivno čita i učestvuje u radu knjižnice. Iako je knjižnica grada Novog Sada, čiji je ovo ogranak, prepuna kompjutera, novih polica za knjige i namještaja, te se tu nađe i koja para viška za izdati i koju knjigu o srpskom nacionalnom pitanju, u petrovaradinskoj knjižnici stare police, stare knjige, stari stolci i nijedan kompjutor. U toj istoj knjižnici knjiga Miloša Lukića »Petrovaradin u prošlosti«, a u njoj piše da je u devetnaestom vijeku u Petrovaradinu radila Hrvatska knjižnica, osnovana 1869. godine u kući porodice Malin. »U razvijanju kulturnih aktivnosti, tad se u Petrovaradinu naročito isticao učitelj i pjesnik Jovan Hranilović, jugoslavenski orijentirano svećenstvo, odnosno onaj njegov dio koji je prihvatio ideje velikog hrvatskog prvosvećenika, biskupa đakovačkog, petrovaradinskog građanina i humaniste Josipa Juraja Štrossmajera.«

Pogled s tvrđave

U novoj školskoj godini

Odjeli na hrvatskom u Sonti i somborskim školama

SONTA: Učenici i uposlenici Osnovne škole »Ivan Goran Kovačić« u Sonti 21. ožujka svečano su proslavili Dan škole. Priređena je bila svečana akademija, te održana brojna sportska natjecanja.

»Prema našim podacima, početak školstva u Sonti datira još od osamnaestog stoljeća. Školovanje se odvijalo na njemačkom i mađarskom jeziku, sve do konca I. svjetskog rata. U vrijeme između dva svjetska rata škola je imala i odjeljenja s nastavom na šokačkom jeziku što je vidljivo po diplomama iz toga razdoblja. Današnji naziv škola je dobila poslije II. svjetskog rata, a ovaj objekt izgrađen je ranih šezdesetih godina prošlog stoljeća« - kaže o povijesti školstva u Sonti direktor OŠ »Ivan Goran Kovačić« dipl. biolog *Zvonko Tadijan*.

U velikom broju vojvodanskih mjesta primjetno je opadanje broja žitelja, pa tako i učenika. Je li i u Sonti isti slučaj?

Svakako. Broj učenika kontinuirano opada. Koncem šezdesetih godina imali smo oko 1.000 učenika, a danas ih je svega 400. Da nemamo priličan broj djece iz izbjegličke populacije stanje bi bilo još katastrofalnije. Među učenicima imamo oko 75 posto domicilnog stanovništva, većinom Hrvata

Vi ste prvi direktor sončanske osnovne škole koji je rođen i živi u Sonti. Kakva je situacija s nastavnim kadrom?

Po pitanju nastavnog kadra situacija je dosta povoljna. U posljednje dvije godine jedan broj nastavnika je umirovljen, a uposleni su mladi kadrovi, potekli iz ovoga mjesta. Jedini problem nam je nedostatak nastavnika matematike. Nadam se da ćemo riješiti i to, a moramo se zahvaliti i općinskim strukturama koji nam rješavaju još jedan problem kupovinom opreme za kabinet informatike.

Kakve je rezultate dalo anketiranje za odvijanje nastave na hrvatskom jeziku u Sonti?

»Anketa je slabo primljena, kao da se u startu na Sontu nije najozbiljnije računalo. Zahvaljujući tome, odziv za nastavu na hrvatskom jeziku bio je nezadovoljavajući. Za učenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture izjasnilo se preko 100 roditelja. No, kako smo kasno dobili nastavni program, nemamo riješeno pitanje nastavnika, a manjka nam i neophodna tehnička pomoć. Realizacija će uslijediti tek u idućoj školskoj godini« - rekao je direktor Osnovne škole »Ivan Goran Kovačić« u Sonti *Zvonko Tadijan*.

Ivan Andrašić

SOMBOR: Nakon Subotice, Đurđina, Tavankuta i Male Bosne, sljedeće školske godine i u osnovnim školama u somborskoj općini trebalo bi biti formirano nekoliko odjeljenja prvih razreda na hrvatskom jeziku. O tome se razgovaralo na sastanku prosvjetnih radnika hrvatske nacionalnosti održanom 20. ožujka u Hrvatskom domu u Somboru.

Osim prosvjetnih radnika, predstavnika svećenstva i vjeroučitelja iz somborske općine, sastanku su prisustvovali i potpredsjednik Hrvatskog akademskog društva *Dujo Runje* i načelnik Odeljenja za društvene delatnosti općine Subotica *Grgo Francišковиć*, koji su domaćinima prenijeli svoja iskustva vezana za školovanje na hrvatskom jeziku u Subotici. Ravnatelj predškolske ustanove »Naša radost« u Subotici *Jašo Šimić* govorio je o problemima koji postoje u nastavi na hrvatskom jeziku u predškolskim ustanovama u Subotici i Tavankutu, a vlč. *Josip Temunović* o potrebi boljeg informiranja roditelja o pravu njihove djece da pohađaju nastavu na materinskom jeziku. Programi postoje, udžbenici su osigurani, a ima i učitelja koji bi izvodili nastavu na hrvatskom jeziku. Najveći problem je neobaviještenost roditelja – zaključak je s ovog sastanka. »Zakonom o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina,

usvojenim u veljači prošle godine, Hrvatima u Vojvodini omogućeno je obrazovanje na materinskom jeziku. Zato i ovim putem pozivamo roditelje – građane hrvatske nacionalnosti, da svoju djecu upišu u odjelje-nja na hrvatskom jeziku« - rekli su somborski prosvjetni radnici.

Nastava na hrvatskom u tavankutskoj školi

Skupština HAD-a

SUBOTICA - U subotu 29. ožujka s početkom u 10 sati u Velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u Subotici održat će se redovita izborna skupština Hrvatskog akademskog društva (HAD). Osim izvještaja dosadašnjeg predsjednika HAD-a mr. Josipa Ivanovića o radu u proteklom razdoblju te planova budućeg predsjednika za sljedeće razdoblje, dnevnim redom predviđeno je usvajanje izmjena i dopuna Statuta Hrvatskog akademskog društva, te govor o Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama.

D. D.

Leksikon podunavskih Hrvata

SOMBOR - U sklopu Hrvatskog akademskog društva u Subotici, odnosno njegove Sekcije za filozofiju i leksikologiju, prošle godine formiran je Odbor za izdavanje »Leksikona podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca«. Kako je obrazloženo, projekt je zamišljen kao zavičajni leksikon koji bi objelodanio sve značajne podatke od dolaska Bunjevaca i Šokaca do danas. U leksikonu bi bile obrađene oblasti kao što su povijest, umjetnost, kultura, književnost, novinarstvo, zemljopis, razne udruge (dobrotvorne, kulturne i crkvene), a posebno mjesto imat će religija u Hrvata. U leksikonu će biti spomenuti svi oni koji su ostavili traga na ovim prostorima i koji su bili nositelji političkog, gospodarskog i kulturnog života u svojoj sredini. U leksikonu će osim Hrvata iz Bačke biti

obuhvaćeni i Hrvati iz južne Mađarske s kojima postoji suradnja i koji će dati svoj doprinos u realizaciji čitavog pothvata. Leksikon treba pokazati i dokazati istinu o podrijetlu Bunjevaca i Šokaca te njihovoj pripadnosti hrvatskom narodu. Očekuje se da će u izradi leksikona biti uključeno više od stotinu suradnika iz Srbije i Crne Gore, Republike Hrvatske i susjedne Mađarske, a očekuje se i pomoć Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« iz Zagreba, Uredništva enciklopedije Novog Sada, kao i više znanstvenih institucija vičnih općeprihvaćenim standardima enciklopedistike. Uredništvo leksikona čine Lazar Merковиć, Milovan Miković, Slaven Bačić i Tomislav Žigmanov. Glavni urednik je Slaven Bačić. A. R.

Hodočašće mira

SUBOTICA - U subotičkoj biskupiji će 29. i 30. ožujka biti organizirano »Hodočašće mira« po uzoru na slična koja se organiziraju u raznim zemljama diljem svijeta. Križni put je dvodnevni i početak će u subotu, 29. ožujka, u 8 sati kod Crkve Isusova Uskrsnuća u Subotici gdje je prva postaja i početak hodanja. Sudionici će hodati skupa do večeri putanjom - Crkva Isusovog Uskrsnuća, križ na Šebešiću, križ u centru Ljutova, Crkva Srca Isusovog u Donjem Tavankutu, Kapela sv. Ane u Gornjem Tavankutu, križ u Mišićevu, te Crkva sv. Josipa Radnika u Đurđinu, gdje će biti služena sveta misa i organizirano zajedničko noćenje. U nedjelju ujutro put se nastavlja od nekadašnjeg samostana Pavlina u Pavlovcu, prema Crkvi sv. Marka u Starom Žedniku, molit će se i kod dva križa u Verušiću, zatim vjernici nastavljaju put do Crkve Marije majke, crkve u Aleksandrovu, Crkve sv. Roka u Subotici, a posljednja postaja, s večernjom svetom misom, bit će u Crkvi sv.

Terezije Avilske (Katedrala). Svaki sudionik treba ponijeti vreću za spavanje, hranu za dva dana, zaštitu od kiše, a svirači mogu ponijeti svoje instrumente. Pozvani su svi bez obzira na dob, a križni put se ne odgađa u slučaju lošeg vremena.

D. D.

Skupština HKPD-a »Matija Gubec«

RUMA - U nedjelju, 30. ožujka, godišnju skupštinu održat će Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume. Skupština počinje u 18 sati u prostorijama Društva.

Buše su i ove godine otjerale zimu

MOHÁCS - Nakon duge i vrlo hladne zime napokon je stiglo proljeće. Pitate se zašto se nije prije proljepšalo vrijeme? Odgovor ćete dobiti u Mohácsu, gradiću na jugu Mađarske, gdje stoljećima žive Hrvati, Šokci. Po legendi, upravo jedan stari šokački običaj svake godine tjera zimu i donosi novi život. U vrijeme poklada Šokci su posjećivali jedni druge, obilazili prijatelje, rođake, kako bi zajedno jeli i pili, slavili, te uživali u onome u čemu tijekom godine nisu smjeli. Od tih obilazaka nastao je običaj ophodnja buša gradskim ulicama u karakterističnim »nošnjama« zakrabiljenim prostim kožusima s maskama i zvonima. Po pričama starih, upravo se od tih likova uplašila i zima, te se sakrila do sljedeće godine. Po tradiciji ophodnja je počela u četvrtak na male poklade, kada su ulicama prolazila zamaskirana djeca. U nedjelju je cijeli grad bio pun strašnih mitskih likova u maskama i sa čegrtaljkama, stvorivši buku i galamu od koje bi se uplašilo i staro i mlado. To bi potrajalo do kraja poklada, do čiste srijede. Bušari ni s kim nisu razgovarali, nisu skidali svoje maske tri dana kako ih ne bi prepoznali, jer bi to bila velika sramota. Danas su buše više turistička atrakcija, kada grad na obali Dunava posjeti i do pedesetak tisuća ljudi, koji znaju da je to šokački običaj.

I. G.

Tavankučani na smotri u Kutini

TAVANKUT - U Kutini, 28. ožujka 2003. godine gradski savez kulturno umjetničkih društava grada Kutine organizira tradicionalnu, (XIII.) Smotru dječjeg folklora. Osim brojnih sudionika iz Republike Hrvatske svoje sudjelovanje potvrdilo je i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, kojega će na trodnevnom boravku ugostiti KUD »Ivančice« iz Kutine. Tavankučani od prije tri godine njeguju prijateljske odnose i suradnju sa društvima iz Kutine i susjedne Republike gdje su i česti gosti. Kako kaže voditelj folklornog odjela HKPD »Matija Gubec« Ivica Dulić, ova manifestacija, koja je inače sadržinski vrlo srodna tavankutskoj manifestaciji »Djeca su ukras svijeta«, prilika je za razmijeniti iskustvo i prikazati rad i umijeće djece u proteklom razdoblju.

L. S.

Zavičaj na slikama Stipana Kovača

BAČKI MONOŠTOR - Slikar *Stipan Kovač* poznat je u Somboru po slikama svog rodnog sela Bačkog Monoštora, pejzažima, slikama Dunava, monoštorskog rita, starih napuštenih salaša. Imao je do sada 5 samostalnih i 76 kolektivnih izložbi (Sombor, Novi Sad, Apatin,

Kovin). Njegove slike bile su izlagane na izložbama u Americi, Australiji, Švicarskoj, Njemačkoj, Hrvatskoj, Mađarskoj itd. Član je somborskog Društva likovnih stvaralaca »Likovna grupa 76.« od 1992. godine, sudionik velikog broja kolonija u zemlji i inozemstvu. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja. Stipan Kovač rođen je 29. siječnja 1946. u Bačkom Monoštoru. Po zanimanju je agronom, a živi i radi u Somboru. Bavi se pčelarstvom, i proizvodi oko 3 tone meda godišnje. Slikarstvom se počeo baviti 1990. godine. Prvu samostalnu izložbu imao je u Bačkom Monoštoru u ožujku 1999. godine. Njegove slike rađene su tehnikom pastela, ili kombiniranom tehnikom, a prevladavaju ravničarski motivi. Omiljena tema mu je zavičaj, selo u kojemu je rođen. Kuće koje se sada ruše i nestaju, on nastoji sačuvati od zaborava i »svaka njegova slika priča je o trsci i o kući, o čamcu i vrbi, o čardaku u zadnjem dvorištu, jedna stranica sve do sada ne-zabilježenog monoštorskog ljetopisa. Elegija, tiha sjeta, žal za minulim, ali i nada, vjera u mogućnost opstanka sve dok je trska pod nebeskim plavim svodom.« - napisao je David Kecman o slikama Stipana Kovača. U listopadu ove godine planirano je otvaranje šeste po redu samostalne izložbe ovog slikara pod nazivom »Monoštorska zima«. S. V.

»Albin bircuz« u Somboru

SOMBOR - Članovi Dramskog odjela HKUD »Vladimir Nazor« izvest će u nedjelju, 30. ožujka, u Hrvatskom domu u Somboru predstavu Ivana Jakočevića »Albin bircuz« u režiji Marije Šeremešić. S ovom predstavom Somborci su sudjelovali na IX. danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu, početkom ožujka. Predstava u Somboru počinje u 20 sati.

M. Š.

Novi crkveni odbor

BAČKI BREG - U ponedjeljak 17. 3. 2003. godine, na blagdan svetog Patrika, biskup subotičke biskupije dr. Ivan Pénzes odobrio je osnivanje novog crkvenog odbora za Župu svetog Mihovila Arkandela u Bačkom Bregu. Prošli Mihovili odbor je djelovao više od dva mandata, te je osnovan novi, a imena 12 vijećnika pročitao je vlč. Davor Kovačević na svetoj misi na blagdan svetog Josipa, u srijedu 19. ožujka 2003. godine.

Z. G.

Susret mladih s bratom Richardom

BEOGRAD - U zgradi Caritasa u Beogradu 14. 03. organiziran je susret mladih s bratom Richardom iz Taizea (Francuska), gdje se nalazi sjedište zajednice, sastavljene od oko stotinjak braće katoličke i protestantske vjeroispovijesti okupljenih u ideji ekumenizma. Porijeklom su iz raznih zemalja. Svake godine oni u svoj dom pozivaju više tisuća mladih iz cijelog svijeta i potiču ih na zajedništvo, ljubav i mir - kroz susret i molitvu. Mnogi mladi iz SCG svake godine rado posjećuju te susrete. To je način spajanja različitih kultura, vjeroispovijesti, jezika kao i želje za susretom s Bogom i ljudima. Brat Richard je prije ovoga dolaska u Beograd posjetio mlade u Splitu i Sarajevu, a čekao ga je put za Suboticu kao i susret s pravoslavnom mladeži u

Radio most iz tri zemlje

SOMBOR - U sklopu Euro-regionalnog medijskog foruma Bačka-Baranja-Dunav-Drava u studiju Radio Sombora uspostavljen je radio most između Radio Pečuha (Mađarska), Radio Osijeka (Hrvatska) i Radio Sombora. U radio mostu dominirale su teme u svezi s većom ulogom medija u povezivanju regija tri države i poslije ulaska Mađarske u Europsku uniju, te je bilo riječi o uvođenju viznog režima. U radio mostu su sudjelovali predsjednik SO Sombor Jovan Vujičić, gradonačelnik Baje Petar Sel, predsjednica Srpske samouprave u Mađarskoj dr. Milica Pavlov, predsjednik Srpske samouprave XIX. budimpeštanskog kvarta (Kispesta) i glavni i odgovorni urednik redakcije na hrvatskom jeziku Radio Pečuha Andrija Pavleković.

A. R.

Izgradnja novih crkvi u Borovu naselju i Lovasu

VUKOVAR - Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo *Radimir Čačić* potpisao je ugovore s izvođačima radova na izgradnji sakralnih objekata u Lovasu i Borovu naselju. Crkvu Gospe Fatimske u Borovu naselju gradit će tvrtka »Fenix-giu« iz Slavenskog Broda i za taj će projekt biti utrošeno blizu 7 milijuna i 100 tisuća kuna. Za izvođenje radova na izgradnji Župne crkve Sv. Mihovila u Lovasu čija je vrijednost 2 milijuna i 300 tisuća kuna, odabrana je vinkovačka tvrtka »Zidar«.

J. K.

Humanitarni koncert

SUBOTICA - U organizaciji Društva Slovenaca »Triglav« u Subotici će se u Velikoj vijećnici Gradske kuće, u nedjelju, 30. ožujka, s početkom u 19 sati održati humanitarni koncert za kupovinu mobilnog mamografa i kolposkopa. Nastupit će Puhački kvintet EOL iz Ljubljane a na programu će biti djela W. A. Mozarta, J. M. Damasea, F. Farkasa, J. Ibarta i R. Ramovša.

D. D.

Antun Plivelić, hrvatski »kralj banana«, sjeća se rodnoga kraja i zagovara jačanje veza Srijema i Vojvodine s Hrvatskom

Biti Hrtkovčanin

Piše: Goran Milić, novinar HRT-a

Došao je u Zagreb iz Hrtkovaca već daleke 1977. godine. U zavičaju radio je u općini, zadržao, a nakon toga se zaposlio u gigantu »Sirmium«, gdje se postupno uspinjao do komercijaliste zaduženog za trgovinu voćem.

»Nisam ja imao više od srednje škole, ali sam bio sposoban kao i svi Hrtkovčani kojima je u venama smisao za posao. I, kako sam već bio na relativno visokom položaju u 'Sirmiumu', sretne me jedan vozač te upita, onako poluožbiljno, a pola u šali: 'Je li, Antune, jesi li i ti od onih ustaša?' Možda me je baš to pitanje potaknulo da se preselim u Zagreb, premda su moji Hrtkovčani inače tražili kruha u Hrvatskoj i po cijelom svijetu. Nas je pratio glas 'ustaškog sela' što je bila netočna optužba. Mi nismo bili koljači, ja sam tu povijest dobro proučio. Istina je da smo prihvatili NDH, da se nismo borili protiv te države, jer u Hrtkovcima je tada bilo Hrvata, Mađara, folksdojčera, a najmanje Srba. Ali, nama su pakirali razne priče poput one da smo zarobljene srpske vojnike polijevali kipućom vodom. Na temelju te priče puno je Hrtkovčana strijeljano nakon Drugog svjetskog rata. A ja sam pronašao svjedoke koji su mi potvrdili da su Hrtkovčani nosili pitku vodu srpskim zarobljenicima koji su vođeni kroz selo. Samo je jedna žena, koja je izgubila dva sina, dobacila: 'Što im dajete piti, ja bih ih zasula vreloom vodom!' Ali, sve se završilo na njenim riječima, izbezumljene majke koja je ostala bez dvoje djece. Nitko se nije pridružio njezinoj prijatnji.«

HRVATINA KOJA PAMTI: Tako priča Antun Plivelić, koji je u Hrvatskoj napravio solidan biznis, stekao reputaciju »kralja banana« na hrvatskim tržištima i jedan je od najaktivnijih promotora održavanja veza vojvodanskih Hrvata sa zavičajem. Nedavno je bio vodeći organizator koncerta »Srijem Hrvatskoj« u zagrebačkoj dvorani »Vatroslav Lisinski«, čiju je snimku HRT emitirala prošloga tjedna. Na spominjanje imena predsjednika Skupštine Vojvodine Nenada Čanka prepunom dvoranom se prolomio

snažan pljesak, a publika je uživala u pjesmama i plesovima Srijemaca s obje strane granice. Antun Plivelić pomagao je tiskanje »Zova Srijema«, glasila Zajednice prognanih i izbjeglih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, kao i časopisa »Gomolava«, internog glasila Zavičajnog kluba koje nosi ime »najstarije ljudske postojbine u Europi«. A veli i da je spreman pomoći subotičkoj »Hrvatskoj riječi«.

Po opisanome, rekli biste da je Plivelić »tvrda kora«, Hrvatina koja pamti samo ružne dane u povijesti hrvatsko-srpskih sukoba, ali neke njegove osebnije ideje traže razmišljanje. Pitao sam ga hoće li Hrtkovčani s prebivalištem u Hrvatskoj, kojih je po njegovom preciznom popisu bilo 1912 prošle godine, svjedočiti protiv *Vojislava Šešelja* u Den Haagu.

Antun Plivelić i Goran Milić

»Ne bih im to preporučio. Kao udruga Hrtkovčana sigurno ništa nećemo poduzimati. Možda se u Haag upute neki pojedinci, to je njihovo pravo, ali ja to ne bih činio na njihovome mjestu. Vidite, mi Hrtkovčani nismo bili ustaše, nismo bili ni nacionalisti, ali smo željeli živjeti u Hrvatskoj. Sada nam se to ostvarilo! I Šešelj je tome pridonio, premda njegove namjere nisu bile časne. Mi smo za vrijeme rata, dok se pucalo, mijenjali kuće sa Srbima u Hrvatskoj, mislim da je to jedinstven primjer u svijetu. Pa i ja, kad sam došao prije četvrt stoljeća, zamijenio sam kuću sa Srbinom čija je obitelj živjela u Hrvatskoj 300 godina. Protiv Šešelja mogu svjedočiti Srbi kojima je obećavao Srbiju na potezu Virovitica - Karlovac - Karlobag, a istodobno ih naseljavao u

Srijem i Vojvodinu! Kakva je to logika? Ali, velim, možda je ta zamjena učinila, na dugi rok, više dobrog nego zla. Naši Hrtkovčani ovdje u Hrvatskoj i svuda po svijetu imaju veliku perspektivu za sebe i svoje obitelji. Gdje god mi odemo, u Australiju, Njemačku, Ameriku ili Argentinu, možemo naći nekoga svoga. I nećemo se bojati da ćemo ostati gladni, na cesti. Mi se uzajamno pomažemo. Naravno da i ja u svojoj tvrtki zapošljava Hrtkovčane. Evo, imam i jednog Srbina koji se ovdje doselio sa ženom Hrvaticom. Smatram kako je naš jedinstven primjer vrijedan i za praksu Ujedinjenih naroda.«

POMAGAO BIH HRTKOVCE:

Kako mislite, gospodine Pliveliću? Da se legitimira »humano preseljenje« što je blaži izraz za etničko čišćenje?

»A što bi bilo bolje? Da smo se poubijali? Lako je ovima iz svijeta diktirati principe iz udobnih fotelja na East Riveru ili u Bruxellesu. Dosta je bilo krvi! Međutim, kad smo se ovako preselili, kao što se inače ljudi povijesno sele s Istoka na Zapad i s Juga na Sjever, ne moramo ostati zauvijek neprijatelji. Vojvodina kao multinacionalna zajednica i žitnica Balkana ima ogromne perspektive baš ako se u njoj očuvaju tradicionalne vrijednosti. Ja vjerujem u jačanje ljudskih, gospodarskih, kulturnih veza Hrvatske s Vojvodinom i spreman sam tome dati svoj doprinos. Vidite, bilo je godina kad je za moju tvrtku stizao cijeli, posebni brod s bananama a danas se ni najveći robni lanac u Hrvatskoj, 'Agrokor' ne usuđuje naručiti cijeli brod. Međutim, čovjek nije sretan ako s nekim ne dijeli svoj uspjeh. Ako ne pomaže ljudima u nevolji. Da situacija nije ovakva kakva jest, i kad se to ne bi krivo protumačilo, ja bih i danas slao pomoć u Hrtkovce, bez obzira tko tamo živio.«

Vi i nakon 26 godina u Hrvatskoj govorite čistu ekavicu. U intervjuu ću Vas prevesti na hrvatski, jer to je ipak »Hrvatska riječ«...

»To je logično za nas Hrtkovčane koji živimo ovdje. Govorimo jezikom kojim smo govorili i u Srijemu. Jer, mi se uglavnom družimo međusobno. U manjim skupinama, po dvadeset - trideset, idemo na vjenčanja, krštenja. Povezani smo kumstvom, rodbinskim vezama, svatko zna za uspjehe i nevolje onoga drugoga. I ponavljam, danas smo po cijelome svijetu. Netko će reći raseljeni, prognani, nesretni, a ja vjerujem da smo iz malog mjesta prenijeli korijene tamo gdje ih nitko nije očekivao. I da u tome, osim nesreće, ima i puno dobrog.«

Blagovist

Vaćanje krvi

Piše: Alojzije
Stantić

Naši stari su kadgod krv vaćali šiljerom il kadarkom, a kad njeg nije bilo pri ruki, pili su onda omiljenu kevidinku, a u novije vrime rizling il bilo koje bilo vino. Važno je da je vino dobro, mora bit i razlađeno, onda dobro sklizne niz gegu, a u odabranom društvu padne još bolje.

Blagovist je blagdan proslave kad je ando Gospodnji navistio Blaženoj Divici Mariji da će po milosti Božjoj začeti i roditi sina (Lk 1-30,31). To je blaga vist – najlipča poruka upućena ljudima. Blagovist uvijek pada u korizmu, a kod Bunjevaca je adet da se u korizmi nuz post virnici odriču i niki užitaka: duvana, alkoholni pića... Ovaj blagdan Bunjevci pobožno štuju, a kadgod su salašari radili samo nužne poslove oko josaga. Kako se korizma otešla, a Blagovist pada nikako u sridinu velikog posta i odricanja, naši stari su smislili da ovaj blagdan tako proslave da će pit vina, jel malo je dugačko šest nedilja bit brez omiljenog pića.

Triba imat u vidu da su Bunjevci u ovaj kraj sobom doneli i kulturu pijenja vina. Kad su ovamo stigli i čim su se smistili latili su se i sadnje vinograda da za se imadu vina, jel su se na njeg navikli u starom kraju. Kad je našim starima štogod tribalo, a to su mogli stvorit radom, pravdali su se ričima »nećemo valjda računat leđa«, važno njim je bilo da želju ispune a da se ne moradu mašit buđelara.

VAĆANJE KRVI - KRVAĆA

Da virnike i ljude od riči ne grize savist, da se prid drugima ne moradu pravdat zašto se ne drže obećanja u korizmi, mudro su skontali da će na ovaj blagdan »vaćat krv«, popiće malo šiljera

koji će njim se pritvorit u krv, rad tog će bit i zdraviji, a ako su zdraviji onda i jači što je vrlo važno zemljoradnicima. Smišljeno – uči-njeno.

Naši stari su kadgod krv vaćali šiljerom il kadarkom, a kad njeg nije bilo pri ruki, pili su onda omiljenu kevidinku, a u novije vrime rizling il bilo koje bilo vino. Važno je da je vino dobro, mora bit i razlađeno, onda dobro sklizne niz gegu, a u odabranom društvu padne još bolje.

Po adetu krv se počima vaćat popijenom čašom šiljera na prazan stomak, prija neg izađe sunce, a kako je vino tilu dobro došlo, nije na odmet popit još koju čašicu. Viruje se da se ovako popijeno vino u tilu oma pritvara u krv. Tog blagdana, a napose posli crkve u društvu su se čeljad zabavila »vaćanjem krvi« u čem su tušta nji pritirali. Čeljad se u korizmi rane posnom ranom, koja baš nije dobra podloga vinu, pa onima koji nisu utrveni u pijenju vina, posli nekoliko čašica ono njim friško udari u glavu, »ušlo je u krv«, kako kažu. Vino u krvi proradi pa je veseli ljubitelja ove kapljice na sve strane, al njim to ne triba zamirit, jel Bože moj, triba vaćat krv.

Huncuti se katkad ričima pravdaju zašto piju vino: »Vino čini dobro ženama, pogotovu kad ga piju muškarci«, u šta dosta žena ne viruje pa se i one na Blagovist

kojom čašicom šiljera oće uvirit jel je to baš istina.

Bunjevci su kadgod vino pili iz čašica od jedan deci. Toliko vina mož popit svako čeljade, a da mu ne naudi, a ako kome nije dosta prva čašica tom naliju još jednu, pa ako nije dosta onda još jednu... Ovakim pijenjem vino se ne varda, jel ni za kim ne priostane ni jedna nepopijena kap u čašici.

Sam blagdan nema nikake veze s pijenjem vina, to je adet Bunjevaca, a njeg se tušta nji drži i danas. Blagovist je samo izgovor da se brez zamirke prikrši odricanje od vina u korizmi.

*****

Pritpostavlja se da su vinova loza kadarke ovamo dospila iz okoline Skadra, po čemu je dobila ime. Ovu sortu su kadgod odranjivali u ovom kraju podjednako ko i kevidinku i malo manje slanku, a sasvim na ritko rizling. Kad se crno grožđe kadarke izmulja, isprešuje i oma razlije u burad dobiće se rozlinkavo vino, a kad se izmuljano grožđe ostavi u kadi da prinoči, sutradan isprešuje i razlije u burad, dobiće se crveno vino – šiljer. Posli II. svitskog rata privatni vinogradi su polagano počeleli nestajat, pa je u našem kraju kadarka sasvim istribljena, a na prste se mogu izbrojit vinogradari koji odranjivaju kevidinku, zato su mlađem narodu nepoznata ova vina.

■

- OTKUP SIROVE KOŽE (sve vrste)
- PRERAĐENA KOŽA: za industriju obuće, tapaciranje i odjevne predmete đonska i galant koža,
- PROIZVODI OD KOŽE I KRZNA: Muška i ženska MODNA kožna i krznena konfekcija.
SREDSTVA ZA ODRŽAVANJE KOŽE: Kreme, ulje za amove i drugo
- SREDSTVA OSOBNE ZAŠTITE NA RADU:

10 godina s vama

Poslovni centar
Subotica Ljubljanska 11
Tel/Fax: 024/552-347

(HTZ oprema, kompletan asortiman)
»od zaštite nogu do zaštite glave«
- PROIZVODI OD KUDJELJE I POLIPROPILENA:
konopi, užarija i drugo
i druga roba za potrebe u kućanstvu!
Sve na jednom mjestu,
u VELEPRODAJI i MALOPRODAJI!
Radno vrijeme od 8 do 15 sati
subotom od 8 do 13 sati
+ USLUGE INŽENJERINGA
I IZVOĐENJE GRAĐEVINSKIH RADOVA!

Otvaranje novih mogućnosti

Putovi nade

Piše: Vič. mr.
Andrija Kopilović

*Rat je. Jednako
tako smo još
uvijek pod doj-
mom jednog
prekinutog živ-
otnog puta,
koji nas je
ražalostio i
začas zaus-
tavio, da bismo
sa puno više
muke sada tre-
bali otvoriti
nove putove
nade i nastaviti
tamo gdje je
put prekinut.*

Naš život uvelike ovisi o putovima. Ako se u neki grad ne može ući jer su putovi zakrčeni i minirani, u taj grad ne može stići hrana, brašno, pšenica... u taj grad ne može stići roba, te se čovjek nema u što obući i mnoge stvari u životu ne mogu funkcionirati. Putovi su dragocjeni. O njima ovisi ljudski život. Ljudi zato paze na putove, asfaltiraju ih, uređuju ih, postavljaju čuvar putova, stalno ih postavljaju, dotjeruju, proširuju.

Putem se dakle omogućuje život i zato su putovi svi puni nade. Ako se putovi unište, bit će manje nade u naseljima i nastambama ljudskim. Međutim, u ovo vrijeme tjeskobe, čini nam se da su mnogi putovi zatvoreni. Osim putova o kojima razmišljamo, postoje daleko važniji putovi duha i ti putovi omogućuju pravi život, prave vrednote. Ovih dana smo svjedoci kako se jedan put nade zatvorio. Zatvorio se put koje je cijelo čovječanstvo željelo ostvariti, a to je put mira. Unatoč svim apelima, razgovorima, pregovorima, pa čak i molitvama, moćnici ovoga svijeta su zatvorili put nade.

Rat je. Jednako tako smo još uvijek pod dojmom jednog prekinutog životnog puta, koji nas je ražalostio i začas zaustavio, da bismo sa puno više muke sada trebali otvoriti nove putove nade i nastaviti tamo gdje je put prekinut. I tako se iz dana u dan suočavamo sa činjenicom da su nam zemaljs-

ki putovi, ovi materijalni, neobično važni, ali da bi bez njih nekako život trajao, događao se, ali se osjećamo nemoćnima ako se prekine duhovni put nade. Zašto se on prekida? Ponajprije čovjek treba biti svjestan svoga poziva da je u život pozvan i na životni put postavljen da bi ostvario neponovljiv, vlastiti i samo sebi svojstven životni put koji mu je namijenila Providnost. Ti se putovi mogu ukrštati, ti se putovi mogu susretati, oni mogu ići paralelno, ali se ne smiju uništavati.

Svatko tko je pozvan u život, pozvan je na životni put i nitko mu nema pravo ni prekinuti, ni onemogućiti da ga putuje mirno. Svako nasilje i zatvaranje puta čini nesretnim ponajprije nasilnika, a onda sve one kojima je put prekršten, onemogućen ili prekinut. Ali, da bi čovjek ovako mogao razmišljati, treba biti svjestan svoga vlastitoga bića, a to je: ja sam biće na putu! Dakle, prvo je i bitno imati svijest o vlastitom putovanju, o vlastitom životnom putu i o zadacima ostvarivanja životnoga puta. Glasnik te svijesti jeste savjest. Svijest i savjest tako su bitno povezani kao put i putnik. Čovjek koji nema vlastite svijesti o tom svom putovanju, teško da može imati svijesti o zadatku puta. A čovjek bez svijesti i pita-nje je - dokle je i kako je čovjek. Savjest je ono svjetlo koje nas na tom životnom putu povezuje sa Transcendentalnim i to je put do

Boga. Na ovoj zemlji naš put ne završava. Svačiji put vodi do Boga. Tko će do njega stići? Samo onaj koji sluša svoju savjest, jer ona je ostvarenje otvorenog puta. Ne slušaš li savjest, ti si razrovao put, minirao cestu do Boga, ti si zatvorio sebe i nestaješ. Hoćeš li dakle, poći naprijed i želiš li snagu odozgo, dolazi u tebe, onda moraš imati dobru savjest, ispravnu savjest, sigurnu savjest, koja ima vertikalu do Boga i horizontalu do svakoga čovjeka.

Da bi putovi ostali slobodni za komunikaciju s Bogom čovjekom, potrebno je imati onoga koji će neprestano popravljati, štiti, čuvati te putove. Mi kršćani čuvaricu te svoje savjesti prepoznajemo u zajednici Isusovih učenika. U ovo korizmno vrijeme ta se zajednica laća ne malog posla, a to je zaštita i popravljavanje razorenih i miniranih cesta. Obraćanje i metanoja popravljaju savjest i čine je sposobnom da komunicira s Bogom i čovjekom.

Zato se i sada, baš u korizmi, otvaraju nove mogućnosti i novi putovi nade, jer u času kada te nade nestane, nestat će čovjeka. Stoga se s poštovanjem obraćamo gospodar povijesti, da u našoj maloj osobnoj povijesti, a tako i u povijesti naroda i cijeloga svijeta, popravi svjetlom i milošću svijest, da očisti savjest i da nam se ne zatvore i razore putovi nade.

V S T TREND doo

Bulevar Mihajla Pupina 19
21000 Novi Sad
vst@neobee.net
Telefon: 021/621-046
623-112

Djelatnost: Generalni zastupnik poduzeća HERBOS iz Siska koji
nudi kompletan program preparata i sredstava za zaštitu bilja
U Subotici, doo ZRNKO, Vladimira Đanića 64, telefon: 555-045,
gdje sve proizvode možete dobiti i u razmjeni

Prijedlog tjedna

Umjetnost (ne)starenja - Ray Charles i Petko Vojnić Purčar

RAY CHARLES:

»GENIUS + SOUL = JAZZ«

U svojoj knjizi »Veliki stilisti jazz« (Prometej, Novi Sad, 2000.) stavku/odrednicu naslovljenu (s) »Ray Charles«, počeo sam konstatacijom- »Ray Charles slovi za genija, a među kolegama, glazbenicima i muzičkom kritikom nadimak mu je »The Genius«/Genij. Tome se nema što niti dodati, niti oduzeti, to sasvim dostatno zbori, o njemu, o njegovom djelu, za sebe.« Premda je krajnje neumjesno citirati samoga sebe, ne vidim drugoga načina da o Charlesu kažem sve što bi se o njemu zasluživalo znati, a da to ne nalikuje enciklopedijskom razmetanju masom faktografskih podataka. Ipak, ono najnužnije: rodio se 1932. godine, u gradu Albany, u državi Georgia (On My Mind, kako je to lijepo kasnije pjevao), a kršten je kao Ray Charles Robinson. Sasvim je oslijepio u šestoj godini, pa ipak je, samouk, naučio svirati glasovir, orgulje, bas-gitaru, klarinet, saksofon i trubu. Jedan je od deset najvećih muških pjevača popularne glazbe 20. stoljeća, a njegov je utjecaj na široki spektar pomenutoga idioma gotovo nesaglediv u domeni od gospela, bluesa, soula i jazz-a, do country, pop i rock glazbe. Album iz naslova je, po glazbenim čistuncima i puritancima bluesa, soula i jazz-a, ponaj-bolje ostvarenje genijalnog crnputog američkog umjetnika, a objavljen je prvi puta davne 1960. godine, za tvrtku »Impulse« (re-izdat nanovo ove, od strane diskografskog nakladnika »Dunhill«), te je gotovo vršnjak potpisnika ovih redaka. Na ovom briljantnom ostvarenju Maestro Charles, koji je osobno digitalno remiksao izvorne snimke u svom studiju u Los Angelesu, udružio je snage s pratećim orkestrom velikoga jazz-neimara, pokojnoga Counta Basie-a, ali bez nazočnosti glasovitoga pijaniste, skladatelja i aranžera. Fanovi Charlova pjevanja biti će možda u prvi mah razočarani, ako još nisu čuli ovaj album, jer Charles pjeva tek u dvije numere, ali instrumentalna virtuoznost Genija i sjajna pratnja

Basieva orkestra, kao i divni aranžmani Quincy Jonesa (tada još golobradoga dječarca, ali već iznimno talentiranoga trubača i aranžera) i pokojnoga Ralph Burnsa (skladao i aranžirao sjajnu glazbu za vrsni cjelovečernji crtić *Walta Disneya*, »The Jungle Book«/Knjiga O Džungli), više su no dostatni nadomjestak. Osim vrhunskog Charlesovog muziciranja na električnim orguljama, istak-nuo bih nadahnute improvizacije i solističke dionice tenor-saksofonista, Franka Fostera, trombonista Urbie Greena, te trubača Philipe Guilbeaua. Niti u snu ne pomišljajte da ste nekakav znalac bluesa, soula ili jazz-a, ukoliko ovaj CD nemate u svojoj kolekciji.

PETKO VOJNIĆ PURČAR:

»PUTOVANJE PREMA CRNOME MORU«

Laureat NIN-ove nagrade iz 1977. godine za vrsni roman »Dom, sve dalje«, romansirer, pjesnik, pripovjedač, esejist, književni prevoditelj (francuski, njemački, mađarski, engleski jezik), dramski pisac, filmski redatelj, kazališni, i, uopće, kulturni djelatnik, urednik radio-emisija, raskošno obdareni i renesansno razbarušeni, kreativni multimedijalni autor Petko Vojnić Purčar i svojom najsvježijom knjigom, zbirkom poezije »Putovanje prema Crnome moru« (»Svetovi«, Novi Sad), dokazao je da mu u spisateljskoj vještini i poetskom nadahnuću nema ravna na ovim prostorima, pa i mnogo, mnogo, šire. Ova je poetska knjiga, uz onu, ovdje već predstavljenu, životne mu saputnice, prof.dr. Jasne Melvinger, bez ikakove sumnje nešto najbolje što je minule godine tiskano u nas, barem što se poezije tiče. Purčareva poetika sva je satkana od vibracija iskonskog »noch nicht sein« (Heidegger), puna je aureole ludističko-lingualnih gargantuanskih kalambura koji nikako ne konotiraju nekakvi elitistički larpurlartizam, već u domeni wittgensteinovskog svjetonazora dosižu razinu arhajskog - neoromantičarske nadrealne ekspresivnosti, katkad na tragu, primjerice, jednog E.E. Cum-mingsa, dok je u pjesmama, koje su izvorno tiskane i na

njemačkom, mađarskom i francuskom jeziku, te kasnije prevedene, od strane, dakako, samoga autora, na hrvatski, jednostavno nemoguće porediti Purčara s bilo kojim bardom suvremene poezije, a da to, ma kako u prvi mah pompezno zvučalo, ne bude na štetu dotičnih (bardova). Uz još jednu aluziju na poetsku knjigu gospođe Melvinger, imam dojam kako se ubjedljivo najbolja poezija na hrvatskome jeziku, na ovim prostorima, piše pod istim krovom. Uz jednako veličanstveno prozno ostvarenje, roman »Crvenokošci«, ovaj Genij (koji za razliku od gorepomenutoga, glazbenoga, nije crn i, na svu sreću, ima odličan vid) i, kako ga je pokojni velikan pisane riječi Slobodan Tišma nazvao »pan-evropski«

spisatelj, može biti spokojan-višegodišnje neobjavljivanje njegovih djela (što ide na dušu ovdašnjim urednicima i nakladnicima) ni najmanje nije umanjilo njegovu stvaralačku snagu i inventivnost. Sretan Vam povratak, Meštre! Ako ste, uopće, ikada i bili odsutni...

Vijesti

IRCI SLAVE O TOOLEA

Premda je u pozdravnom govoru nakon dodjele počasnog »Oscara« za životno djelo, bard kazališnih dasaka i filmskoga ekrana, legendarni glumac *Peter O Toole*, istaknuo da je »zahvalan Americi za svih pola stoljeća što mu je bila drugi dom«, njegovi su sunarodnjaci, u matičnoj mu (i rodnoj) Irskoj, do ranih popodnevni sati u ponedjeljak, 24. ožujka, pjesmom, igrom i obilnim količinama piva i whiskeya naz-

dravljali još jednomu glasovitom Ircu koji se proslavio u SAD, produžavajući tako veselo raspoloženje koje u Irskoj traje već tjedan dana, od blagdana najvećeg im sveca, *Saint Patricka*, koji ih je uveo u kršćanstvo, rimokatolicizam, prognao sve zmije s Otoka i naučio Kelte spravljati medovinu, pivo i, dakako, whiskey. Dobivanjem »Oscara« za životno djelo, O Toole se, barem djelomice, približio slavnome svecu.

USPJEH REDATELJA IZ TAVANKUTA

Na dvanaestim »Danima hrvatskog filma«, koji su završeni u nedjelju, 15. ožujka, redatelj *Branko Ištvančić*, rodom iz Tavankuta, koji živi i radi u Zagrebu, dobio je dvije nagrade. Njegov dokumentarni film »Bunarman« dobio je nagradu »Oktavijan« za najbolji dokumentarni film Hrvatskog društva filmskih kritičara te je osvojio nagradu za najbolju režiju.

Ištvančić je prvi put dobio prestižnu nagradu »Oktavijan« prije pet godina za film »Plašitelji kormorana«. Protagonist nagrađenog filma *Antun Gabajček – Nuno* je među posljednjim praktičarima jednog izumirućeg zanata. On, naime, po narudžbi kopa bunare, ali ne strojevima, već isključivo koristi oruđe na mišićni pogon. Bunarman stijenke bunara obzidava ciglama, što omogućuje pouzdaniji i obilniji dotok vode, a prema mnogim svjedočenjima i samu vodu čini kvalitetnijom. Kako bi se sve to postiglo, potrebno je uložiti ogroman fizički napor, ali i imati razrađenu metodologiju, originalnu strategiju i mnoštvo domišljatih, vlastoručno izrađenih pomagala. I upravo je to učinilo Nunu dokumentaristički podatnim likom. Kako, dakle, krajnje tegoban način egzistencije može postati prepoznatljiv razlog za neponovljivo čudesno trajanje svakoga čovjeka, pokušava saznati ovaj dokumentarac – opisuje scenarist *Davor Šišmanović*.

PROLJETNA IZLOŽBA

Prošlog petka, 21. ožujka u Galeriji Gradske biblioteke u Subotici otvorena je Proljetna izložba, u čijoj su postavci izloženi tematski radovi nekoliko renomiranih umjetnika s ovih prostora. Nakon nesvakidašnjeg performansa »Frida Kahlo«, u čast velike slikarice, u izvođenju učenika likovne škole »Art-atelje« i srednje škole »Bogdan Šuput« iz Novog sada, posjetitelji su se mogli upoznati s djelima Roberta G. Tillya, Zvonka Sarića, Edite Kadić, Laure Peić, Mileta Tasića, Nevene Grković i Bele Gyulaija.

Robert G. Tilly i Zvonko Sarić

UMRO IVO KUŠANIĆ

U Beogradu je 22. ožujka preminuo glasoviti hrvatski karikaturist, Ivo Kušanić. Veliki crtač se rodio 1924. u Zagrebu, a proslavio se kao karikaturist »Ježa«, »Politike« i »Ilustrovane Politike«. Bio je dobitnik mnogih domaćih i inozemnih nagrada za doprinos karikaturi i humoru.

Obljetnica: Vincent van Gogh (1853.-1890.)

Umjetnik u surovom svijetu...

Prije ravno 150 godina, 30. ožujka, rodio se u nizozemskome gradiću Grof-Zundertu, u porodici protestantskoga svećenika i trgovca umjetninama, najsenzibilniji i najubogiji od svih velikana suvremene likovne umjetnosti, slikar *Vincent van Gogh*.

Životni je put počeo kao trgovac slikama, potom je radio kao knjižar, bio je propovjednik, a 1880. se potpuno i predano posvetio slikanju. Za života je prodao tek jednu sliku i, da nije bilo materijalne i moralne pomoći brata *Thea*, te djelomične,

kolega mu *Paula Gauguina* i velikoga *Matisse-a*, zacijelo bi umro od gladi. Ovako je umro od surovosti svijeta, koji - kako je to lijepo opjevao američki kantautor *Don McLean*, u možda najljepšoj baladi folk-rocka sedamdesetih godina minuloga stoljeća, »Vincent nije bio smišljen za nekoga tko je toliko divan«...kao pokojni Van Gogh što je bio.

Pokušao je samoubojstvo u azilu za umobolne gdje su ga strpali pred konac života, 27. srpnja, 1890. godine, u idiličnom mjestu na jugu Francuske, Over-Cir-Louise.

Premинуo je nakon dva dana.

NOVA CD I DVD IZDANJA

»Hommage« Hendrixu

Nakladnik pokojnog velikana rock-gitare *Jimi Hendrix*, njemački »Polydor«, najavio je za travanj izlazak CD-a na komu će *Chaka Khan*, skupina »Earth, Wind & Fire«, te prvoborci funka, *George Clinton* i *Bootsy Collins* (»Funkadelic«), izvoditi skladbe pokojnog Jimi-a.

Izašao Sinatrin DVD

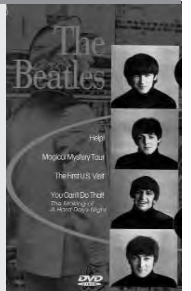
Od 25. ožujka se u prodaji pojavio novi DVD pokojnog pjevača *Franka Sinatre*, »Sinatra-Singing At His Best«, na komu je prezentiran jednosatni materijal s filmskim i TV-snimcima njegovih nastupa u periodu između 1943. i 1959. godine, među kojima su i nezaboravne interpretacije takovih standarda kakvi su pjesme: »Ol Man River«, »Stardust«, »Fly Me To The Moon«, te »That Old Black Magic«.

Izdanja za retro-rock sladokusce

Diskografski nakladnik »Pass-port« priprema za konac travnja dokumentarce o dvije (naj)legendarnije skupine rocka - »The Beatles: The Long And Winding Road«, te »The Rolling Stones: Just For The Record«. Istom je prilikom najavljeno i objavljivanje DVD-a koji će se baviti životom i djelom pokojne *Janis Joplin*.

CD - kompilacija velikih blues-umjetnika

Kulturni američki nakladnik »Alligator« objavio je minuloga tjedna vrsnu kompilaciju u vidu CD-a, naslovljenu (s) »Blues for Your pocket«, na kojoj su se našli rijetki arhivski snimci legendarnih bluesmana s početka 20. stoljeća, poput *Blind Willie Johnsona*, *Son Housea*, *Furry Lewisa*, *Big Bill Broonzy-a*, *Mississippi Fred McDowell* i inih velikana ovog besmrtnoga žanra afroameričkoga folka i suvremene glazbe.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

Vladimir Nazor (1876.-1949.)

Jedan od najplodnijih hrvatskih spisatelja, ljevičar, aktivni sudionik NOR. Razdragano je pjevao o radostima života, ljubavi prema prirodi, te vjeri u svoj narod. Poznati su mu djela lirske i epske pjesme (»Slavenske legende«, »Živana«, »Medvjed Brundo«, »Utva zlatokrila«,

»Lirika«, »Nove pjesme«, »Intima«, »Niza od koralja«, »Topuske elegije« itd.). U djelima inzistirao na naglašavanju duhovnih nazočnosti u svijetu. Kao pripovjedač *Vladimir Nazor* se obilato služi autobiografskim elementima (»Veli Jože«, »Istarske priče«, »Priče iz djetinjstva«, »Šarko« itd.), a bio je i autor brojnih članaka u kojima se bavio problemima stiha i metrike u hrvatskoj književnosti, općenito.

»Ždribac zlatne grive« čeka najmlađe

Ostvareni san o predstavi

Svijet bajke je svijet srušenih granica. U kojemu se naglašava optimistički kraj, nakon svih teškoća, koje junak bajke mora nadvladati, baš kao što su početne teškoće svojim radom i entuzijazmom uspjeli nadvladati svi oni, koji su pridonijeli da bajka Balinta Vujkova »Ždribac zlatne grive«, zaživi na sceni subotičkog Dječjeg kazališta. Bajka o junaku koji spasava život jednoj svranci i zahvaljujući njenoj pomoći savlada vilenjaka u njegovim dvorima, koji stoje na tri noge, potom pronalazi ždripca zlatne grive, igrana je prošle subote četvrti puta po redu. Prema riječima Marije Jaramazović, srednjoškolke, koja uspješno igra ulogu pripovjedačice, tijekom proba bilo je teškoća u svladavanju uloga, zbog nedostatka ranijeg kazališnog iskustva.

»Dragocjena je bila pomoć diplomirane glumice Marte Aroksalaši Stamenković, koja nas je naučila kako se treba kretati i ponašati na sceni. Predstava mi je prirasla k srcu i više nemam tako veliku tremu prije izlaska na scenu. S jezičnim izgovorom nije bilo problema, jer kod kuće 'divanimo', a glede moje prve uloge u jednoj predstavi, važi isto ono kao i u bajci koju igramo - ako se nešto želi ostvariti, to se i ostvari, kada se čovjek trudi i vjeruje u uspjeh«, kaže Marija Jaramazović.

Miroslav Šokčić, također srednjoškolac, koji u predstavi igra ulogu brata i osim toga animira lutku kojom se predstavlja dida

Trovidac, ističe da je bilo poteškoća oko usklađivanja školskih i kazališnih obveza, ali je ipak nadvladala želja da san o predstavi postane stvarnost. »Trebalo mi je vremena da svladam rad s lutkom kojom predstavljam lik dide, jer osim animacije lutke, morao sam ujedno pozornost obračati i na tekst koji govorim. Sada me već igra obuzela, iako mi je i dalje potrebno mnogo koncentracije. S jezikom nisam imao problema, iako materinski jezik mogu čuti samo u svojoj najbližjoj okolini, u crkvi ili na televiziji«.

Miroslav Šokčić napominje da knjige na hrvatskom jeziku nisu dostupne ovdašnjem življu. I zaista, upitajmo se da li je moguće izgrađivati materinski jezik i kulturu u odsustvu književnih djela? Predstavu »Ždribac zlatne grive« prate financijske poteškoće, jer bi za daljnji život predstave bilo neophodno financiranje koje se vrši sustavno.

Treba se još riješiti i pitanje o načinu pronalaženja obrtnih sredstava, koja će omogućiti gostovanja. Rajko Ljubić, organizator predstave, ističe zanimljivu inicijativu o organiziranju glumačke radionice, koja bi mogla biti osnova za buduće hrvatsko kazalište. Ova težnja je ideja koja pruža mogućnost za buduću diskusiju, prijedloge. Bajka »Ždribac zlatne grive« uspjela je s jedne strane prikazati stvari kakve one ponekad jesu, i s druge strane, kakve bi trebale biti. Zbog toga je, uz djecu, preporučujemo i odraslima.

Z. Sarić

Predstavljena knjiga vlč. Josipa Temunovića

Zadužbina biskupa Budanovića

U prepunoj velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u utorak je predstavljena knjiga vlč. Josipa Temunovića »Zadužbina biskupa Budanovića«. Knjiga je predstavljena u organizaciji »Pučke kasine 1878.«, pod pokroviteljstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nakon pozdravnih riječi Ljudevita Vujkovića Lamića, tajnika »Pučke kasine«, te mr. Ivana Rudinskog, predsjednika »Pučke kasine«, skup su pozdravili i Viktorija Grunčić, predsjednica Matice hrvatske u Subotici, Bela Ivković, predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« i vlč. Bela Stantić. U nastavku, mr. Ivan Rudinski govorio je o ekonomskim vrijednostima zadužbine biskupa Budanovića, koji je zadužbinu osnovao oporukom 1942. godine, od sopstvene imovine. Nacionalizacija je nasilno prekinula ovu zadužbinu od daljnjeg rada, tako da su nepokretnosti, koje prema procjeni mr. Rudinskog vrijede 1.324.100 eura, sada u vlasništvu države. Ljudevit Vuković Lamić je potom pročitao članak Milke Ljubić Filipović u kojem se poredi danas važeći Zakon o zadužbinama, fondacijama i fondovima sa dokumentacijom sakupljenoj u knjizi Josipa Temunovića i formulira mišlje-

nje pod kojim pravnim uvjetima bi zadužbina bila vraćena Rimokatoličkoj crkvi u Subotici, jer će uskoro biti donijet Zakon o denacionalizaciji. Mr. Lazar Ivan Krmpotić je govorio o prosvjetnom značaju zadužbine, napominjući da se kulturološko značenje rada biskupa Budanovića i mogućnost povrata oduzete imovine, sada javlja kao milosni trenutak i božji dar, jer bi ta materijalna podloga služila za kulturni razvoj i gradnju kulturne autonomije hrvatskog etnikuma. Vlč. Josip Temunović, autor knjige, istakao je dugoročnost vizije biskupa Budanovića, koji je energično radio u cilju kršćanske naobrazbe svoga naroda, znajući koliko je važno podići opću razinu kulture. U okviru programa nastupio je tamburaški orkestar »Musica Chorda« iz Đurđina, pod ravnanjem Nele Skenderović.

Z.

Oskar dodijeljen jubilarni 75. put

Trijumf Europljana

Uprkos ratnoj psihozi, žrtvama rata i strahu od terorizma, po 75-ti put, dakle jubilarno, tradicionalno, u pretposljednem tjednu ožujka, američka Akademija filmske umjetnosti je nagradila najbolje na polju sedme umjetnosti. Oskar, pozlaćeni kipić ćelavog holivudskog viteza, koji svoju obnaženost prikriva križarskim mačem pobodenim u filmsku vrpcu, nije obična filmska ili bilo kakva nagrada. Oskar je stvar prestiža, potvrda glumačkih kvaliteta, ulaznica u ljepšu budućnost, iako je holivudski ljepotan *Warren Beatty* cinično primjetio da je »Oskar najkonvertibilnija nagrada, jer su Zlatni globusi zabava, a Oskari - biznis.«

Da sve nije kao prije, govori i nedolazak mnogih nominiranih umjetnika, a i tradicionalni defile zvijezda na crvenom tepihu ispred glamurozne hale »Kodak Theatre« je izostao. Ceremonijal je počeo jednostavno i nimalo teatralno: Poznati komičar *Steve Martin* izašao je na binu i uvodnim govorom duhovito prokomentirao nominirane filmove, (ne)dolazak filmađžija, rat koji tutnji i – fešta je počela. Redali su se, tako, prezenteri i dodjeljivači nagrada, sa dobitnicima, uplakanim po običaju, potresenim i vrlo dirnutim. O svojim stavovima glede rata, dobitnicima je preporučeno da se ne izjašnjavaju, mada, ipak, o umjetnicima je riječ, mnogi su, suptilno ili ne, spomenuli rat. Prvi je hrabrost skupio *Michael Moor*, dobitnik nagrade za najbolji dokumentarni film »Bowling for Columbine« o fascinaciji Amerikanaca spram oružja i baruta, vrlo jasno i bučno rekavši: »Ovo je fiktivna zemlja sa fiktivnim predsjednikom koji je lažirao izbore, i koji vodi fiktivni rat u kome ginu realni ljudi. Srami se *George Bush*, srami se!

Dobitnici: Nicole Kidman i Adrien Brody

Tvoje vrijeme je isteklo«. Spomenimo još da su manifestaciju bojkotirali i Nijemci, dobitnici nagrade za »strani film« (»Nowhere in Africa«), finski umjetnik *Aki Kaurismäki* (vrlo otvoreno i oštro pismo u »Washington Postu«), *Sean Pean*, *George Clooney*, kao i *Roman Polanski*, dobitnik nagrade za režiju, ali ne zbog bojkota Oscara i američke politike, već zbog zabrane ulaska u SAD, nakon silovanja maloljetnice, tamo negde krajem sedamdesetih.

Glumac godine, po mišljenju akademije, je *Adrien Brody* dobitnik nagrade za maestralnu glumu u filmu Romana Polanskog »Pijanist«. Čudan izbor, znajući za anonimnost mlađahnog Adriena koji je ušao u istoriju, jer je sa svojih 29 godina najmlađi dobitnik Oscara, u ovoj kategoriji, dakako. Glumica godine je ljubimica Hollywooda, Australka ride kose i osebujnih dramskih kvaliteta, *Nicole Kidman*, za glavnu ulogu u filmu »Sati« gde je upečatljivo otjelotvorila lik kontroverzne, emocionalno neuravnotežene engleske spisateljice *Virginia Woolf* koja je svojim

ponašanjem i romanima šokirala svijet. U oštroj konkurenciji za epizodne uloge, nagradom su se okitili *Chris Cooper* za film »Adaptacija« i *Catherine Zeta Jones* za preforsirani »Chicago«. Gubitnicom večeri, kako to kažu sportski novinari, možemo smatrati, u glumačkim kategorijama, briljantnu i maštovitu, vrlo talentiranu *Juliannu Moor*, koja je imala dvije nominacije, za glavnu i epizodnu ulogu, ali je ostala bez nagrade. Najbolji scenario je napisao Španjolac *Pedro Almodovar* za svoj posljednji film »Pričaj sa njom« koji ne možemo smatrati njegovim najboljim filmom, ali, očito je, da Akademija uvažava njegov rad, s obzirom da posljednjih godina, u raznim kategorijama, on i njegovi filmovi bilježe trijumf. Najbolji režiser je još jedan Europljanin *Roman Polanski* za ep o II. svjetskom ratu koji daje vjernu sliku Varšave – sliku malodušnosti i malograđanstva i sliku laganog gubljenja dostojanstva, kroz bezglasno pristajanje na sva zvjerstva nacista. Odličan film. Najbolji, dakako. Najboljim se, ipak, pokazao »Chicago«, šarmantan, drag, ali ni na momente lucidan kao prošlogodišnji mjuzikl »Moulin Rouge«; teorija zavjere govori da se na ovaj način Akademija »iskupljuje« zbog ignorisanja filma »Moulin Rouge«, te otud tolika pompa oko »Chicago«... Zbog skučenosti prostora ne komentiramo nagrade za montažu, scenografiju, kostime, zvuk i sl., mada ne znači da one nisu bitne, jer zanat, koji su savladali nagrađeni, odavno je u njihovim izvedbama postao umjetnost. Toliko o jubilarnom Oskaru i kako reče *Steve Martin*: »Trudićemo se da sljedeće godine budemo bolji«. Tko zna što nas sve čeka.

IZ NAŠIH KUHINJA

Listići

Sastojci:

2 cijela jaja
3 žumanjka
1 žličica šećera
1/2 žličice soli
nekoliko kapi octa
brašno

Zamijesiti s onoliko brašna koliko je potrebno da tijesto bude tvrdo (kao za juhu). Ostaviti pola sata da se »odmori«. Potom razvaljati i sjeći radlom u različite oblike. Peći u vreloom ulju i odmah posuti prah šećerom.

Kuhala: P. A.

Husein Hasanefendić - Hus, lider »Parnog valjka«, za »Hrvatsku riječ«

Više ne moramo raditi kompromise

Razgovor vodio: Dražen Prčić

U početku kao rock sastav »Parni valjak« je krenuo još daleke 1975. godine, ne zaustavivši se ni do današnjih dana. Sasvim suprotno, još uvijek »melje« glazbenom scenom, istina nešto profiliranijim pop main stream zvukom, ali nesmanjenom žestinom pjesama koje se pjevaju u različitim generacijama. Glavni vozač, Husein Hasanefendić-Hus, gitarist i skladatelj, sigurno drži upravljač ovog sada već legendarnog, glazbenog stroja iza kojeg stoje milijuni prodanih nosača zvuka.

4Posve neobično, ali vrlo atraktivno, »Parni valjak« se pojavio CD-singl izdanjem, nekada uobičajenom praksom (singl ploča 45 obrtaja), a danas raritetom na ovim prostorima.

Singl se sastoji od dvije pjesme, urađen je pomalo u maniri nostalgije za starim vremenima kada je to bilo normalno za najavu predstojećeg LP izdanja. U duhu novog vremena uradili smo ga na CD izdanju, kao najavu dugosvirajućeg uratka koji se priprema za proljeće, u namjeri da pilot pjesme pustimo u eter kako bi testirali prijam publike. Te, na koncu, željeli smo vlastitim primjerom da potaknemo i ostale da sličnim glazbenim projektima potpomognu povratku ove, nepravdno zapostavljene, tržišne kategorije.

4Inicijativa se čini veoma zanimljivom.

Mislim da bi mini CD-i, u službeno uspostavljenoj tržišnoj kategoriji, bili značajni za mlade, neafirmirane izvođače, gdje bi se oni mogli mnogo lakše predstaviti. Vrlo je teško odmah kvalitetno startati sa cijelim albumom. Napose, probaj do aktualnih top-ljestvica ovim putem je značajno olakšan, jer se sve one prave upravo na bazi skinutih singlova.

Također, teško je odjednom skupiti desetak kvalitetnih pjesama i isproducirati ih, pa mislim da bi to sa singlovima bilo mnogo jednostavnije.

4Konkretni rezultat očituje se upravo »Valjkovim« probojem na svim mogućim aktualnim ljestvicama.

Vrlo sam zadovoljan plasmanom obiju pjesmama, posebice sa bržom »Dok si pored mene« koja je uz prateći spot zastu-

pljena na više ljestvica, dok laganija »Tko nam brani«, koja je meni osobno bliža, već zauzima prva mjesta nekih tjednih izbora. Značajno je i to da veliki dio publike već zna za njih, dok će ih ostali ubrzo upoznati.

4Po kvaliteti i dugovječnosti, neki vas uspoređuju sa »Stonesima«. Jagger i Richards poput Akija i Husa?

Usporedbe takove prirode uvijek gode, ali činjenične su sličnosti glavnih rola pjevača i gitarista, koji su ujedno i autori većine pjesama, uz kompaktnost cjeline koju čine ostali članovi sastava. Glede trajanja na sceni, moram primijetiti da je ipak »Stonesima« bilo lakše opstati svih proteklih godina na mega globalnom tržištu, uz gotovo neograničene mogućnosti konstantne akumulacije novca, koja pruža lagodnost povremenih dužih pauza, za razliku od nas, koji si nikada nismo mogli dozvoliti većih zastoja u karijeri. Ploče, koncerti, turneje i tako godinama...

4Kako biste sve te godine (28) provedene na sceni saželi očima današnjice?

Čitav štos je u tome da čovjek mora voljeti ono što radi i biti maksimalno odan i pošten prema poslu kojemu se posvetio. Mi smo svi pomalo sebični na određeni način, što će reći da više ne radimo ono što ne želimo, niti moramo robovati određenim kompromisima. Obzirom da nismo više mladi, možemo si dozvoliti da radimo nešto što volimo i iza čega stojimo u potpunosti.

4Koji biste pjesmu izdvojili kao vodeću numeru »Parnog valjka«?

Vrlo teško pitanje: Mišljenje mase se razlikuje od mog osobnog izbora, u kojem se, pretpostavljam, ne bi našli svi naši veliki hitovi. Kad bih se morao negdje predstaviti kao autor, prije bih dao »Molitvu«, »Sve

FOTOGRAFIJA PREUZETA SA OFICIJELNOG SITA SASTAVA »PARNI VALJAK«

Husein Hasanefendić - Hus

baš miriše na nju« ili »A gdje je ljubav«, nego »Kao ti« ili »Uхвати ritam«.

4Uz glazbu koju neosporno najviše volite, malo je poznato da obožavate more i da svaki slobodan trenutak provodite ploveći na vašoj brodici. Postoji li tajna skladateljska veza u dubinama plavog Jadrana?

Sigurno da postoji, jer mi boravak na moru godi kako fizički, možda još i više psihički, povrh činjenice da mi je i supruga Dalmatinka, što je još jedan od značajnijih razloga.

4Na koncu, gdje će vas »dobro more« odvesti tijekom predstojeće godine?

Planovi su dosta šareni, jer puno nastupamo vani. Bili smo u Belgiji, Nizozemskoj, Švicarskoj, čekaju nas koncerti u Londonu, Pragu. Imamo nekih ambicija otići u Poljsku, jer je »Uхвати ritam« tamo bio veliki hit, uglazbljen od strane jednog domaćeg sastava. Naravno, nakon izlaska novog materijala u planu su turneje po Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH.

PETAK 28.3.	SUBOTA 29.3.	NEDJELJA 30.3.	PONEDJELJAK 31.3.	UTORAK 1.4.
HRT1	HRT1	HRT1	HRT1	HRT1
07:00 Vijesti 07:05 Dobro jutro, Hrvatska 09:30 Dječak upoznaje svijet, serija 10:00 Vijesti 10:05 Spajalica 11:05 Zvučnjak 11:30 Tom i Jerry 11:40 Pink Panther 11:50 Čarobni psić Merlin 12:00 Vijesti 12:10 TV kalendar 12:30 Snaga želje, serija 13:25 Glazbena TV 14:10 Zvezdane staze 15:00 Hrvatski u zrcalu 15:40 Hallo aus Berlin 16:00 Vijesti 16:05 Zvučnjak 16:30 Hugo, TV igra 16:55 Spašavanje blaga 17:25 Jezikomjer 17:30 Hrvatska danas 18:15 Duhovni izazovi 18:30 Direkt 19:00 HTV prikazuje 19:15 Tom i Jerry 19:30 Dnevnik 20:05 TV Bingo Show 20:55 Željka Ogresta i gosti 21:55 Pola ure kulture 22:30 Meridijan 16 23:05 Dosjei X, serija 23:55 Bez alibija, film 01:25 Without Limits, film 03:20 Obitelj Soprano 04:05 Treći kamenčić od Sunca, serija 04:30 Muškarci, žene i psi 04:55 Dosjei X, serija 05:40 Stručnjaci, film 07:10 Glazbena TV	08:00 - Vijesti 08:05 - Zaboravljeni otok - Tristan, dok. film 08:55 - Campi-Campi 09:20 - Crni gusar 09:45 - Izazov, dok. film 10:00 - Vijesti 10:05 - Što mi se to događa? 11:05 - Opstanak 12:00 - Vijesti 12:05 - TV raspored 12:10 - TV kalendar 12:20 - Biblija 12:35 - Prizma 13:30 - Glas domovine 14:00 - Fenomeni 14:30 - Ekumena 15:30 - Vijesti 15:40 - Vjetar u leđa, serija 16:30 - Zlatne djevojke 17:05 - Kruške i jabuke 17:35 - TV izložba 17:50 - Turbo Limach Show 19:25 - TV raspored 19:30 - Dnevnik 20:05 - Billey Bathgate, američki film 22:00 - Glamour Cafe 23:05 - Vijesti 23:15 - Titanic, mini-serija 03:15 - Deep Core, film 04:45 - Buntovno srce, serija 05:35 - Savršeni muškarac, film	08:00 - Vijesti 08:05 - Anđelina balerina 08:20 - Graditelj Bob 08:30 - Baltazar, crtani film 08:35 - Leteći medvjedići 09:00 - Dizalica 10:00 - Rends moi mon nom, film za djecu 11:30 - Cocco Bill 11:45 - Zvonko, crtani film 11:55 - Burzovno izvješće 12:00 - Vijesti 12:10 - TV kalendar 12:25 - Plodovi zemlje 13:15 - Mir i dobro 13:45 - TV raspored 14:00 - Nedjeljom u 2 15:00 - Vijesti 15:10 - Oprah Show 16:00 - Moja Indija: Jaipur 16:30 - Crtani film 16:45 - Kruške i jabuke 17:15 - »C3 Road Show« 17:25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 19:15 - LOTO 6/45 19:30 - Dnevnik 20:05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21:10 - Kraljica noći, dramska serija 22:15 - Who's the Man?, američki film 23:40 - Burzovno izvješće 23:45 - Vijesti 23:50 - Križaljka, francuski film 01:20 - Ksenia - princeza ratnica 5., serija 02:05 - Ruby Wax - predah za reklame 02:35 - Who's the Man?, američki film 04:00 - Oprah Show 05:35 - Moja Indija	07:00 - Vijesti 07:05 - Dobro jutro, Hrvatska 09:30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10:00 - Vijesti 10:10 - Predškolska nastava 10:55 - Učilica 11:05 - Športret 11:15 - Munčiči, crtani film 11:20 - Symfollies, crtani 11:25 - Anđelina balerina 11:40 - Mogu ja! 12:00 - Vijesti 12:10 - TV kalendar 12:30 - Snaga želje, serija 13:25 - Glazbena TV 14:10 - Zvezdane staze 15:10 - Predškolska nastava 15:50 - Učilica 16:00 - Vijesti 16:05 - Športret 16:15 - Mogu ja! 16:30 - Hugo, TV igra 16:55 - Jezikomjer 17:00 - Zagreb: Obje strane 17:30 - Hrvatska danas 17:45 - Arhitektura 18:20 - Nevidljive zrake 18:50 - Kazališna naiva 19:30 - Dnevnik 20:05 - Škrinja: Ljestvica 20:45 - Latinica: Kako se otkriva korupcija? 22:30 - Meridijan 16 23:00 - Na rubu znanosti 00:05 - Glavni grad 2., serija 00:50 - Frasier 5., serija 01:15 - Sjećanje na umorstvo, film 02:45 - Prljavi novac, serija 03:45 - Prince de Pacifique, francuski film	07:00 - Vijesti 07:05 - Dobro jutro, Hrvatska 09:30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10:00 - Vijesti 10:05 - Prirodoslovlje: Fizika 10:30 - Moje tijelo: Hormoni 10:55 - Učilica 11:05 - Mali veliki svijet 11:30 - Inspektor Maska 11:35 - Šašavci, crtani film 11:40 - Yoho Ahoy 11:45 - Prašćić Preston 11:55 - Burzovno izvješće 12:00 - Vijesti 12:10 - TV kalendar 12:20 - TV raspored 12:30 - Snaga želje, serija 13:25 - Glazbena TV 14:10 - Zvezdane staze 15:00 - Prirodoslovlje: Fizika 15:25 - Moje tijelo: Hormoni 16:00 - Vijesti 16:05 - Mali veliki svijet 16:30 - Hugo, TV igra 16:55 - Jezikomjer 17:00 - Zagreb: Obje strane 17:30 - Hrvatska danas 18:20 - Govorimo o zdravlju 18:50 - Gradski ritam 19:30 - Dnevnik 20:05 - Globalno sijelo 20:35 - Internacional 21:05 - Forum 22:30 - Meridijan 16 23:00 - H.Berlioz: Fantastična simfonija 23:50 - Pravda za sve, serija 00:35 - Prijatelji, serija 01:00 - Čovjekov najbolji prijatelj, film 02:25 - Opet iznova, serija 03:10 - Prezir, francuski film 05:15 - Glazbena TV
HRT2	HRT2	HRT2	HRT2	HRT2
10:05 TV raspored 10:10 Transfer 10:55 Slobodna zona 11:35 Norah Jones, koncert 12:35 Čigrom oko svijeta 13:05 Heureka, znanstveno-obrazovna emisija 13:35 Pozivnica, emisija o kulturi 13:55 Brisani prostor 14:45 Želja, američki film 16:20 Da, ministre 16:50 Vijesti za gluhe 17:10 Snaga želje, serija 18:00 Panorama 18:35 Treći kamenčić od Sunca, serija 19:00 Upitnik, kviz 19:30 Carstvo divljine 20:05 Obitelj Soprano 20:50 Vijesti 21:05 Muškarci, žene i psi 21:35 Stručnjaci, film 23:05 Zvezdane staze 23:50 Pregled programa	09:50 - Direkt 10:20 - Deterministički kaos 10:50 - Pola ure kulture 11:20 - K(v)adar 11:50 - Savršeni muškarac, film 13:20 - TV raspored 13:25 - Kućni ljubimci 14:10 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a 15:40 - Campi-Campi 16:10 - Felicity, serija 17:00 - Briljanteen 17:55 - Melrose Place, serija 18:40 - Hit HTV-a 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Crno-bijelo u boji 20:50 - Vijesti 21:00 - Mafia Women, film 21:55 - Buntovno srce, serija 22:45 - Triler: Umijeće violine	09:50 - TV kalendar 10:00 - Biblija 10:15 - Putovanje na sveta mjesta 10:45 - Portret mjesta i Crkve 11:00 - Misa, prijenos 12:05 - Crtani film 12:20 - Pleme 3., serija 13:10 - Obiteljski vrtuljak 13:40 - Opera Box 16:15 - Wild Horses, film 17:50 - Ksenia - princeza ratnica 5., serija 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Novi život 21:00 - Parni valjak, koncert 22:30 - Ruby Wax - predah za reklame 23:00 - Pregled programa za ponedjeljak	09:30 - Prizma 10:20 - Mir i dobro 10:50 - Plodovi zemlje 11:40 - Željka Ogresta i gosti 12:35 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 14:25 - Obiteljski vrtuljak 14:55 - Glas domovine 15:25 - TV raspored 15:30 - Ruke na stolu, film 16:50 - Vijesti za gluhe 16:55 - TV kalendar 17:05 - TV raspored 17:10 - Snaga želje, serija 18:00 - Panorama 19:00 - Upitnik, kviz 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Glavni grad 2., serija 20:50 - Vijesti 21:00 - Frasier 5., serija 21:25 - Prljavi novac, serija 22:20 - Prince de Pacifique, francuski film 00:00 - Da, ministre, serija	10:20 - Nevidljive zrake 10:50 - Škrinja: Ljestvica 11:20 - Na rubu znanosti 12:20 - Kazališna naiva 12:50 - Latinica: Kako se otkriva korupcija? 14:25 - Mogambo, film 16:20 - Da, ministre, serija 16:50 - Vijesti za gluhe 17:10 - Snaga želje, serija 18:00 - Panorama 18:35 - Zeko Greg, serija 19:00 - Upitnik, kviz 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Opet iznova, serija 20:50 - Vijesti 21:05 - Prijatelji, serija 21:30 - Pravda za sve, serija 22:00 - Prezir, francuski film 00:00 - Da, ministre, serija 00:30 - Zvezdane staze

SRIJEDA 2.4.	ČETVRTAK 3.4.	HRT3	HRT3	HRT3
HRT1	HRT1	■Petak, 28. 3. 09:30 Zasjedanje Hrvatskog sabora, prijenos 18:35 TV raspored 18:40 Zaboravljeni otok, dok. film 19:30 Pustolovina u Hrvatskoj 20:00 Without Limits, američki film 21:45 K(v)adar 22:15 Sport danas 22:25 Pravo vrijeme ■Subota, 29. 3. 15.25 - Hit-depo 16.55 - Washington: SP u klizanju 18.20 - Nogomet - kvalifikacije za EP: Hrvatska - Belgija 20.20 - Vaterpolo: Olympiakos - Mladost 21.30 - Sport danas 21.45 - Jazz koncert ■Nedjelja, 30. 3. 07.20 - Snaga želje, serija 11.30 - EP u stolnom tenisu: Hrvatska - Bjelorusija 17.30 - Rukometno PH:	Metković - Zagreb, prijenos 20.00 - SP u klizanju - finale 22.00 - Sport danas 22.15 - Nedjeljom u 2 ■Ponedjeljak, 31. 3. 17.00 - Sjećanje na umorstvo, britanski film 18.30 - Potraga za blagom 19.00 - Planet Internet 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.00 - TV raspored 20.05 - Košarka PH: Zadar - Cibona 22.00 - Sport danas 22.05 - Stoj! Ili će moja mama pucati, film ■Utorak, 1. 4. 18.30 - TV raspored 18.35 - Nogomet: Magazin Lige prvaka 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj: Falkušom do Palagruže 20.00 - TV raspored 20.05 - Klub »Raj«, film 21.40 - Sport danas 21.50 - Dok. film 22.20 - Glamour Cafe	■Srijeda, 2. 4. 09.30 - Zasjedanje Hrvatskog sabora, prijenos 17.50 - Nogometne kvalifikacije za EP: Hrvatska - Andora 19.50 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.20 - Book of Love, film 21.45 - Slobodna zona, zabavno-putopisna emisija 22.25 - Sport danas ■Četvrtak, 3. 4. 09.30 - Zasjedanje Hrvatskog sabora, prijenos 19.25 - TV raspored 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.00 - Košarkaška Euroliga - polufinale, prijenos 22.00 - Sport danas 22.10 - Hit-depo
HRT2	HRT2	TV PREPORUKA NOGOMET - KVALIFIKACIJE ZA EP Subota, 18.20, HTV3 Hrvatska - Belgija U subotu, 29. ožujka Hrvatska nogometna reprezentacija igra, po mnogo čemu, odlučujući kvalifikacijski susret sa izabranom vrstom Belgije. Pobjeda u srazu s »crvenim đavolima« znatno bi uvećala šansu za plasman na Europsko prvenstvo 2004. u Portugalu. TREĆI KAMENČIĆ OD SUNCA Petkom, 18.35, HTV2 John Lithgow, sjajni američki karakterni glumac zvijezda je humoristične serije »Treći kamenčić od Sunca« koja u polusatnim epizodama opisuje ljude onako kako ih vide izvanzemaljci koji su na Zemlju došli kako bi proučili život njezinih stanovnika. Znanstvenu ekipu predvodi izvanzemaljski zapovjednik maskiran u profesora fizike Dicka Solomona. On ubrzo otkriva da je, unatoč tome što je proputovao galaktike da bi stigao na Mliječnu stazu, na najveće putovanje krenuo unutar ljudskih tijela u koja se ekipa maskirala. Dick je očaran slojevitom ljudskom prirodom, osobito s dr. Mary Albright s kojom dijeli ured na mjesnom sveučilištu u Ohiju. Zbunjen eksplozijom osjećaja prema njoj, Solomon zadržava svoju ekipu na Zemlji duže nego što je to bio planirao kad su dolazili ovamo. Autori serije Bonnie i Terry Turner opisali su seriju riječima: Carl Sagan susreće braću Marx. Izvanzemaljska ekipa ne posjeduje nikakve posebne moći osim apsolutne istinoljubivosti i iz toga proizlaze svi zapleti i smijeh serije. Jer, kako kažu autori: Nema ništa čudnije na Zemlji nego potpuna istina. Natprosječnom inteligencijom i sposobnošću nepristranih promatrača oni analiziraju obične situacije i omogućuju gledateljima da sebe vide u posve novom i neočekivanom svjetlu.		
10.00 - Ekumena 11.00 - Globalno sijelo 11.30 - Govorimo o zdravlju 12.00 - Gradski ritam 12.30 - Internacional 13.00 - Forum 14.20 - Male žene, film 16.20 - Da, ministre, serija 16.50 - Vijesti za gluhe 17.10 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Svi gradonačelnikovi ljudi, serija 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Gilmoreice, serija 20.50 - Vijesti 21.05 - Nikita, serija 21.50 - Leave to Remain, britanski film 23.40 - Da, ministre, serija 00.10 - Zvezdane staze	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10.00 - Vijesti 10.05 - Vrijeme apsolutizma 10.55 - Učilica 11.05 - Športerica 11.25 - Cocco Bill 11.45 - Zvonko, crtani film 11.55 - Burzovno izvješće 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Zvezdane staze 15.00 - Vrijeme apsolutizma 15.50 - Učilica 16.00 - Vijesti 16.05 - Crtani film 16.15 - Mamemo, crtani film 16.20 - Zvonko, crtani film 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Osijek: Objе strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Športerica 18.00 - Cocco Bill 18.20 - Čigrom oko svijeta: Malajski tjesnac 18.50 - Trenutak spoznaje 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.10 - Brisani prostor, politički magazin 22.00 - Pozivnica, emisija o kulturi 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Vrijeme je za jazz 00.00 - Ekipa za očevid 00.45 - Kafić »Uzdravlje« 01.10 - Ludo stablo nara, mađarski film	SIĆANJA NA BLAŠKA RAJIĆA DO GROBA GA ISPRATILO 35.000 GRAĐANA Zašto? Odgovor potražite u knjižari kod Mirka, Minerve i na plakatiranim mjestima Priredio: Alojzije Poljaković		
10.50 - Portreti umjetnika: Dinko Bogdanić 11.35 - Svijet poduzetništva 12.05 - Moje želje, moji snovi - dok. emisija 12.35 - Fenomeni 13.05 - Poslovni klub 13.35 - Znakovi vremena 14.25 - Rijeka: More 14.55 - Lagodan život, film 16.20 - Da, ministre, serija 16.50 - Vijesti za gluhe 17.10 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Kafić »Uzdravlje« 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Other Peoples Children, serija 21.00 - Vijesti 21.15 - Ekipa za očevid 22.00 - Soul of the Game				

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno-pogrebno poduzeće
- Subotica, Karadordjev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-14-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sproseda i umilice na Internetu:
www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Maksima Gorkog

Fideles

Huga Badalića 12
Tel./fax: 024/553-809
24000 SUBOTICA

**MONOLIT
GRADNJA**

**građevinsko i građevinsko-obrtničko
poduzeće p.o.**

24000 Subotica

Lenjinov park 13

Tel/fax: 024/551-685, 553-111

**IZVOĐENJE SVIH GRAĐEVINSKIH, OBRITNIČKIH
I INSTALATERSKIH RADOVA PROJEKTIRANJE I NADZOR**

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
- ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1420 din.)
- ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1988 din., a u jednom pravcu 1106 din.)
- ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

- 19,00 h**
- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci 800 din.

☐ 1 godina 1500 din.

Pošaljite nam kopiju uplatnice i popunite adresu

na koju želimo da Vam stiže

i primat ćete ga svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Zemlja: _____

Mjesto: _____

Ulica i broj: _____

E-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

INOZEMSTVO

☐ 1 godina 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Cjenik reklamnog prostora

posljednja strana (kolor)

cijela strana	6.000 din.	
1/2	3.600 din.	+ 20 % p. p.
1/4	2.000 din.	

druga i pretposljednja strana (kolor)

cijela strana	5.000 din.	
1/2	3.000 din.	+ 20 % p. p.
1/4	1.700 din.	

unutarnje strane (crno-bijele)

cijela strana	3.000 din.	
1/2	1.800 din.	
1/3	1.300 din.	+ 20 % p. p.
1/6	700 din.	
1/12	450 din.	

Iskoristite popuste!!!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%.

SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNINE

NBA

agencija

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

Subotica,
Braće Radića 6
Tel: 024 / 554 - 570
Tel./fax: 024 / 551 - 203

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + NBA = 200 %

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNINA
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA YUGOSLAVIJE.**

VETERINARSKI
ZAVOD
"SUBOTICA" a.d.
24106 Subotica
Beogradski put 123
Tel.: 024/567-933, 567-984
Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

VETCAN
kompletna
hrana
za pse

SMJEŠA N
SMJEŠA PS-1
SMJEŠA PS-3
SMJEŠA
PSB-FINIŠER
SMJEŠA
PSB-STARTER

SMJEŠA
SMJEŠA
SMJEŠA
FAVORIT
STARTER
ZA PRASAD
GROVER
ZA PRASAD

KD
TS-1
TS-2
P

PREMIXI I SUPERI

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
Tel./fax: 024 561 533
agria@suonline.net

